JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

PAOLO MENGOZZI

15 päivänä syyskuuta 2009 [1]

I Johdanto

1. Humanitäärisen avun alalla toimiva kansalaisjärjestö Internationaler Hilfsfonds eV vaatii valituksessaan pääasiallisesti, että yhteisöjen tuomioistuin yhtäältä kumoaa Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 5.6.2008 antaman tuomion [2] (jäljempänä valituksenalainen tuomio), jossa tämä jätti tutkimatta valittajan nostaman kanteen komission 14.2.2005 päivättyyn kirjeeseen väitetysti sisältyvän päätöksen, jolla evätään valittajalta oikeus tutustua tiettyihin asiakirjoihin, kumoamiseksi, ja toisaalta kumoaa mainitun päätöksen ja ratkaisee pääasian lopullisesti.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan yhteisöjen komission asiakirjojen saamista yleisön tutustuttavaksi koskeva yhteisön lainsäädäntö*

2. Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1049/2001 [3] määritellään ne periaatteet, edellytykset ja rajoitukset, jotka koskevat EY 255 artiklassa tarkoitettua oikeutta tutustua kyseisten toimielinten asiakirjoihin. Asetusta on sovellettu 3.12.2001 lähtien.

3. Asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaan tutustuttavaksi ei anneta asiakirjaa, joka sisältää sisäiseen käyttöön tarkoitettuja mielipiteitä osana asianomaisen toimielimen neuvotteluja ja

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.

2 – Asia T-141/05, Internationaler Hilfsfonds v. komissio.

3 – EYVL L 145, s. 43.

alustavia keskusteluja päätöksen tekemisen jälkeenkään, jos asiakirjan sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi vakavasti toimielimen päätöksentekomenettelyä, jollei ylivoimainen yleinen etu edellytä ilmaisemista.

4. Asetuksen N:o 1049/2001 6 artiklan 1 kohdan mukaan asiakirjoihin tutustumista koskeva hakemus on esitettävä kirjallisesti, sähköinen muoto mukaan luettuna, eikä hakijan tarvitse perustella hakemusta.

5. Tässä yhteydessä asetuksessa N:o 1049/2001 erotetaan toisistaan alkuperäisten hakemusten käsittely ja uudistettujen hakemusten käsittely.

6. Alkuperäisten hakemusten käsittelystä säädetään asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa seuraavaa:

”1. Asiakirjoihin tutustumista koskevat hakemukset käsitellään välittömästi. Hakijalle lähetetään vastaanottoilmoitus. Viidentoista työpäivän kuluessa hakemuksen kirjaamisesta toimielin joko päättää antaa pyydetyn asiakirjan tutustuttavaksi ja antaa asiakirjan tutustuttavaksi 10 artiklan mukaisesti tässä määräajassa tai ilmoittaa kirjallisesti, mistä syystä hakemus on hylätty kokonaan tai osittain, sekä hakijan oikeudesta tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti tehdä uudistettu hakemus.

2. Jos hakemus hylätään kokonaan tai osittain, hakija voi viidentoista työpäivän kuluessa siitä, kun hän on vastaanottanut toimielimen vastauksen, tehdä uudistet[tun] hakemu[ksen] ja pyytää toimielintä tarkistamaan kantaansa.”

7. Uusittujen hakemusten käsittelystä säädetään asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohdassa seuraavaa:

”Uudistetut hakemukset käsitellään välittömästi. Viidentoista työpäivän kuluessa hakemuksen kirjaamisesta toimielin joko päättää antaa pyydetyn asiakirjan tutustuttavaksi ja antaa asiakirjan tutustuttavaksi [10] artiklan mukaisesti tässä määräajassa tai ilmoittaa kirjallisesti, mistä syystä hakemus on hylätty kokonaan tai osittain. Jos toimielin kieltäytyy antamasta asiakirjaa kokonaan tai osittain tutustuttavaksi, se ilmoittaa hakijalle tämän käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista, toisin sanoen mahdollisuudesta nostaa asiasta kanne toimielintä vastaan tuomioistuimessa ja/tai kannella oikeusasiamiehelle

[EY] 230 ja [EY] 195 artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti.”

8. Lisäksi komission työjärjestyksen muuttamisesta 5.12.2001 tehdyssä komission päätöksessä 2001/937/EY, EHTY, Euratom [4] olevan liitteen 2 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan mukaan hakemukset saada tutustua asiakirjoihin lähetetään postitse, faksilla tai sähköpostitse komission pääsihteeristöön tai toimivaltaiseen pääosastoon tai toimialaan. Komissio on lisäksi velvollinen vastaamaan alkuperäisiin ja uudistettuihin hakemuksiin 15 työpäivän kuluessa hakemuksen kirjaamisesta. Jos hakemus on monimutkainen ja laaja, määräaikaa voidaan jatkaa 15 työpäivällä. Määräajan jatkaminen on aina perusteltava, ja siitä on ilmoitettava hakijalle ennakolta.

9. Päätöksessä 2001/937 olevan liitteen 3 artiklassa säädetään alkuperäisten hakemusten käsittelystä, että hakijalle vastauksesta hakemukseen ilmoittaa joko sen pääosaston pääjohtaja tai sen toimialan johtaja, jota pyyntö koskee, tai johtaja, joka on pääsihteeristössä nimetty tätä tehtävää varten, taikka virkamies, joka on nimetty tähän tehtävään. Lisäksi tässä säännöksessä säädetään, että kaikissa vastauksissa, myös osittain kielteisissä, on hakijalle ilmoitettava tämän oikeudesta tehdä 15 työpäivän kuluessa siitä, kun hakija on vastaanottanut vastauksen, uudistettu hakemus komission pääsihteerille.

10. Päätöksen 2001/937 liitteen 4 artiklassa säädetään uudistettujen hakemusten käsittelystä, että niitä koskeva päätösvalta siirretään pääsihteerille, jota toimivaltainen pääosasto tai toimiala avustaa päätöksen valmistelussa. Tässä artiklassa säädetään myös, että päätöksen tekee pääsihteeri oikeudellisen yksikön suostumuksen jälkeen. Päätös annetaan tiedoksi hakijalle kirjallisesti, mahdollisesti sähköisessä muodossa, ja hänelle ilmoitetaan hänen oikeudestaan nostaa kanne ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tai kannella Euroopan oikeusasiamiehelle.

B *Euroopan oikeusasiamiehelle tehtyjä kanteluja koskeva yhteisön lainsäädäntö*

11. EY 195 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa määrätään seuraavaa:

”Tehtävänsä mukaisesti oikeusasiamies suorittaa tutkimukset, joita hän pitää perustel-

4 – EYVL L 345, s. 94.

tuina, omasta aloitteestaan taikka hänelle suoraan tai Euroopan parlamentin jäsenen välityksellä toimitetun kantelun perusteella, niitä tapauksia lukuun ottamatta, joissa epäilyksenalaisia seikkoja käsitellään tai on käsitelty oikeudenkäynnissä. Jos oikeusasiamies toteaa epäkohdan, hän saattaa asian sen toimielimen käsiteltäväksi, jota asia koskee, ja tämä toimielin antaa lausuntonsa asiasta hänelle kolmen kuukauden määräajassa. Tämän jälkeen oikeusasiamies antaa asiasta kertomuksen Euroopan parlamentille ja asianomaiselle toimielimelle. Kantelun tekijälle annetaan tiedoksi näiden tutkimusten tulokset."

12. Oikeusasiamiehen ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevista yleisistä ehdoista 9.3.1994 tehdyn Euroopan parlamentin tekemän päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom, [5] sellaisena kuin se on muutettuna 14.3.2002 tehdyllä päätöksellä 2002/262/EY, EHTY, Euratom, [6] (jäljempänä päätös 94/262) 2 artiklan 6 kohdan mukaan oikeusasiamiehelle esitetyt kantelut eivät keskeytä oikeudenkäyntiin tai hallinnolliseen menettelyyn liittyvän valitusajan kulumista. Saman artiklan 7 kohdan säännösten mukaan, kun oikeusasiamiehen on ilmoitettava, ettei hän voi ottaa tutkittavaksi tai käsitellä loppuun asti esiin tuotuja seikkoja sen vuoksi, että niitä käsitellään tai on käsitelty oikeudenkäynnissä, hänen aikaisemmin mahdollisesti saamansa tutkimustulokset arkistoidaan.

5 – EYVL L 113, s. 15.
6 – EYVL L 92, s. 13.

13. Päätöksen 94/262 täytäntöönpanosäännösten soveltamisesta 8.7.2002 tehdyn Euroopan oikeusasiamiehen päätöksen 6 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna 5.4.2004, jonka otsikko on "Sovintoratkaisut", säädetään seuraavaa:

"6.1. Jos oikeusasiamies toteaa hallinnollisen epäkohdan, hän toimii mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä asianomaisen toimielimen kanssa löytääkseen sovintoratkaisun, jolla hallinnollinen epäkohta poistetaan ja joka vastaa kantelun tekijän vaatimuksiin.

6.2. Jos oikeusasiamies katsoo, että tämä yhteistyö on ollut menestyksellistä, hän lopettaa asian käsittelyn perustellulla päätöksellä. Hän antaa päätöksen tiedoksi kantelun tekijälle ja asianomaiselle toimielimelle.

6.3. Jos oikeusasiamies katsoo, että sovintoratkaisu ei ole mahdollinen tai että sovintoratkaisuun pyrkiminen on ollut tuloksetonta, hän joko lopettaa asian käsittelyn perustellulla päätöksellä, joka saattaa sisältää kriittisen huomautuksen, tai laatii asiasta kertomuksen, joka sisältää suositusluonnoksia."

14. 8.7.2002 tehdyn Euroopan oikeusasiamiehen päätöksen 8 artiklan, sellaisena kuin se on muutettuna 5.4.2004, otsikko on ”Kertomukset ja suositukset”, ja siinä säädetään seuraavaa:

”8.1. Oikeusasiamies laatii asianomaiselle toimielimelle kertomuksen, joka sisältää suositusluonnoksia, jos hän katsoo joko

a) että toimielin kykenee poistamaan hallinnollisen epäkohdan tai

b) että hallinnollisella epäkohdalla on yleisiä vaikutuksia.

8.2. Oikeusasiamies lähettää kertomuksensa ja suositusluonnostensa kopion asianomaiselle toimielimelle ja kantelun tekijälle.

8.3. Asianomainen toimielin lähettää oikeusasiamiehelle yksityiskohtaisen lausunnon kolmen kuukauden kuluessa. Yksityiskohtainen lausunto voi sisältää tiedon oikeusasiamiehen päätöksen hyväksymisestä ja kuvauksen toimista, joilla suositusluonnokset pannaan täytäntöön.

8.4. Jos oikeusasiamies katsoo, että yksityiskohtainen lausunto ei ole tyydyttävä, hän voi laatia Euroopan parlamentille erityiskertomuksen hallinnollisesta epäkohdasta. Kertomus voi sisältää suosituksia. Oikeusasiamies lähettää kertomuksen kopion asianomaiselle toimielimelle ja kantelun tekijälle.”

III Asian käsittelyn aikaisemmat vaiheet, asianosaisten vaatimukset ja asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa

15. Vuonna 1998 valittaja allekirjoitti komission kanssa sopimuksen LIEN 97-2011 sen Kazakstanissa järjestämien lääketieteellisten avustusohjelmien yhteisrahoitusta varten.

16. Komission irtisanottua yksipuolisesti sopimuksen LIEN 97-2011 ja vaadittua maksettujen summien palauttamista, josta valittaja teki 7.3.2002 kantelun oikeusasiamiehelle, valittaja vaati 9.3.2002 komissiolta saada tutustua sopimusta koskeviin asiakirjoihin.

17. Komissio lähetti 8.7.2002 valittajalle luettelon neljään asiakirjavihkoon sisältyvistä asiakirjoista. Asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 3 kohdan säännösten perusteella komissio hylkäsi valittajan vaatimuksen eräiden kolmeen ensimmäiseen asiakirjavihkoon sisältyneiden asiakirjojen ja neljännen asiakirjavihon kaikkien asiakirjojen osalta.

18. Valittaja vaati 11.7.2002 päivätyssä kirjeessä komission puheenjohtajalta oikeutta saada tutustua kaikkiin LIEN 97-2011 -sopimusta koskeviin asiakirjoihin.

19. Komissio lähetti valittajalle 26.7.2002 vastauksen, jossa viitattiin 8.7.2002 päivättyyn kirjeeseen.

20. Valittaja tutustui 26.8.2002 niihin asiakirjoihin, joihin komissio oli antanut hänelle luvan tutustua.

21. Vuoden 2003 maaliskuussa oikeusasiamies lopetti valittajan 7.3.2002 tekemän kantelun käsittelyn viitaten komission yksipuoliseen mainitun sopimuksen irtisanomiseen ja sen vaatimukseen maksettujen summien palauttamisesta. Oikeusasiamies totesi muun muassa, että vaikutti siltä, että komission ja valittajan välillä oli löydetty sovintoratkaisu.

22. Vuoden 2003 lokakuun alussa komissio ja valittaja kuitenkin totesivat, että ne eivät onnistuneet päätymään tällaiseen sovintoratkaisuun.

23. Valittaja teki 6.10.2003 oikeusasiamiehelle kantelun, joka koski sitä, että komissio oli evännyt siltä oikeuden saada tutustua kaikkiin LIEN 97-2011 -sopimusta koskeviin asiakirjoihin.

24. Oikeusasiamies lähetti komissiolle 15.7.2004 suositusluonnoksen, jossa hän totesi, että komissio ei ollut käsitellyt oikein valittajan hakemusta saada tutustua kaikkiin LIEN 97-2011 -sopimusta koskeviin asiakirjoihin ja kehotti komissiota käsittelemään vaatimuksen uudelleen. Lisäksi se kehotti komissiota antamaan kyseiset asiakirjat tutustuttavaksi, ellei komissio pysty osoittamaan, että niiden tutustumiseen liittyisi jokin asetuksessa N:o 1049/2001 säädetty poikkeus.

25. Komissio lähetti 12.10.2004 oikeusasiamiehelle yksityiskohtaisen lausunnon, jossa se ilmoitti, että komissio oli hyväksynyt oi-

keusasiamiehen suositusluonnoksen ja käsitellyt uudelleen valittajan esittämän vaatimuksen saada tutustua LIEN 97-2011 -sopimusta koskeviin asiakirjoihin. Uudesta käsittelystä huolimatta komissio kuitenkin edelleen epäsi valittajalta oikeuden tutustua niihin asiakirjoihin, joihin tutustumisen se oli jo aikaisemmin evännyt, lukuun ottamatta viittä asiakirjaa, joiden kopiot oli liitetty yksityiskohtaiseen lausuntoon.

26. Oikeusasiamies teki 14.12.2004 lopullisen päätöksen valittajan 6.10.2003 esittämästä kantelusta. Oikeusasiamies esitti lopuksi kriittisen huomautuksen komission hallinnollisesta käytännöstä käsiteltävänä olleessa tapauksessa. Oikeusasiamies totesi, että se, että komissio ei ollut esittänyt päteviä syitä sille, miksi se epäsi valittajalta oikeuden tutustua useisiin LIEN 97-2011 -sopimusta koskeviin asiakirjoihin, on hallinnollinen epäkohta. Koska oikeusasiamies katsoi, että Euroopan parlamentti ei voinut ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka olisivat tukeneet valittajan ja oikeusasiamiehen näkemystä käsiteltävänä olevassa asiassa, oikeusasiamies ei pitänyt tarpeellisena osoittaa parlamentille erityiskertomusta ja päätti lopettaa valittajan kantelun käsittelyn.

27. Oikeusasiamiehen 14.12.2004 tekemän päätöksen päätelmiin tukeutuen valittaja osoitti komissiolle 22.12.2004 hakemuksen saada tutustua kaikkiin LIEN 97-2011 -sopimusta koskeviin asiakirjoihin.

28. Vastauksena tähän hakemukseen yhteistyötoimisto EuropeAidin toimien tukemisesta vastaavan osaston johtaja osoitti valittajan asianajajalle 14.2.2005 päivätyn kirjeen, jossa hän ilmoitti, että komissio aikoi, otettuaan kantaa oikeusasiamiehen 14.12.2004 tekemään päätökseen, evätä oikeuden tutustua asiakirjoihin, koska ne kuuluvat asetuksessa N:o 1049/2001 säädetyn järjestelmän mukaisiin poikkeuksiin, lukuun ottamatta 26.8.2002 käyttöön annettuja asiakirjoja ja 12.10.2004 annettuun yksityiskohtaiseen lausuntoon kopioina liitettyjä viittä asiakirjaa, joiden sisältö oli välitetty valittajalle.

29. Valittaja nosti 11.4.2005 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jossa se vaati komission 14.2.2005 päivättyyn kirjeeseen väitetysti sisältyvän päätöksen kumoamista.

30. Valituksenalaisessa tuomioissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi ensisijaisesti, että 14.2.2005 päivätty kirje on vain valittajan suhteen lopulliseksi tulleen 26.7.2002 tehdyn päätöksen vahvistava toimi ja näin ollen tästä toimesta nostettua kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muun muassa hylkäsi valittajan väitteen, jonka mukaan oikeusasiamiehen 14.12.2004 tekemän päätöksen päätelmät ja kantelun käsittelyn yhteydessä tämän tekemän tutkimuksen selvitykset ja tulokset ovat uusia seikkoja, joiden perusteella kanteen nostamista koskevien määräaikojen voitaisiin katsoa alkavan uudelleen. Se myös totesi, että valittajan tilannetta ei ollut tutkittu

uudelleen ennen 14.2.2005 päivättyyn kirjeeseen väitetysti sisältyvän päätöksen tekemistä.

31. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi ylimääräisenä perusteluna, että vaikka 14.2.2005 päivätty kirje ei olisi ainoastaan 26.7.2002 tehdyn päätöksen vahvistava toimi, valittajan tästä toimesta nostama kanne olisi ennenaikainen, koska kyseinen toimi oli vasta asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vastaus alkuperäiseen hakemukseen, jonka jälkeen valittajan olisi pitänyt tehdä mainitun asetuksen 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu uudistettu hakemus.

32. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siis jätti kanteen tutkimatta ja velvoitti valittajan korvaamaan menettelyn oikeudenkäyntikulut.

33. Valittaja on hakenut yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 7.8.2008 toimittamallaan kirjelmällä muutosta valituksenalaiseen tuomioon. Valittaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta ensisijaisesti kumoamaan valituksenalaisen tuomion, kumoamaan 14.2.2005 päivättyyn kirjeeseen sisältyneen päätöksen ja ratkaisemaan pääasian lopullisesti sekä velvoittamaan komission vastaamaan kaikista oikeudenkäyntikuluista. Toissijaisesti valittaja vaati, että yhteisöjen tuomioistuin palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

34. Komissio vaatii vastineessaan, että yhteisöjen tuomioistuin jättää valituksen osittain tutkimatta ja hylkää sen osittain perusteettomana sekä velvoittaa valittajan korvaamaan tässä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

35. Yhteisöjen tuomioistuin kuuli valittajaa ja komissiota 30.6.2009 pidetyssä istunnossa. Asianosaisia pyydettiin suullisessa käsittelyssä keskittymään erityisesti seurauksiin, jotka aiheutuvat asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun oikeussuojakeinoista ilmoittamisen puuttumisesta päätöksessä, jossa hylätään pyyntö saada tutustua asiakirjoihin, ja etenkin siihen, alkavatko tällaista päätöstä koskevat määräajat kulua ja voidaanko asetuksen N:o 1049/2001 yhteydessä soveltaa oikeuskäytäntöä, joka koskee ainoastaan sellaisen aikaisemman toimen, jota ei ole riitautettu määräajassa, vahvistavasta toimesta nostetun kumoamiskanteen tutkimatta jättämistä.

IV Oikeudellinen tarkastelu

A *Alustavat huomautukset*

36. Valittaja esittää valituksenalaisen tuomion kumoamisvaatimuksen tueksi kolme valitusperustetta, jotka koskevat

26.7.2002 päivätyn kirjeen virheellistä oikeudellista luokittelua kirjeeksi, joka sisältää kannekelpoisen päätöksen, 14.2.2005 päivätyn kirjeen virheellistä oikeudellista luokittelua kirjeeksi, joka on vain vahvistava toimi, ja asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 2 kohdan väärää tulkintaa.

37. On todettava, että valittajan esittämät kaksi ensimmäistä valitusperustetta kohdistuvat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensisijaisesti suorittamaan arviointiin, jonka mukaan riidanalainen toimi oli ensimmäisessä asteessa ainoastaan 26.7.2002 päivättyyn kirjeeseen sisältyneen päätöksen vahvistava toimi.

38. Sitä vastoin kolmas valitusperuste liittyy ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ylimääräisesti suorittamaan arviointiin, jossa todetaan kanteen olevan ennenaikainen ja joka perustuu oletukseen, joka on päinvastainen kuin tuomioistuimen ensisijaisen tarkastelun päätelmä, eli siihen, että ensimmäisessä oikeusasteessa riitautettu toimi ei ollut ainoastaan vahvistava toimi.

39. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättelyn toista osaa ei ole suoritettu niinkään ylimääräisenä vaan vaihtoehtoisena siltä varalta, että riidanalaista toimea ei voida luokitella ainoastaan vahvistavaksi toimeksi, kuten valittaja väittää.

40. Vaikka turvautuminen tällaiseen oikeudelliseen tekniikkaan saattaa olla altis arvostelulle erityisesti siltä osin, että siitä kuultaa läpi pääasian käsitelleen tuomioistuimen epävarmuus jollekin yhteisön toimelle annettavasta oikeasta oikeudellisesta luokittelusta, se ei sinällään ole riittävä peruste valituksenalaisen tuomion kumoamiselle, erityisesti silloin kun, kuten nyt esillä olevassa asiassa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättelyn toisessa osassa pyritään vastaamaan suoraan niihin perusteluihin, jotka valittaja on esittänyt kanteensa tutkittavaksi ottamisen tueksi ensimmäisessä oikeusasteessa.

41. Tästä seuraa muutoksenhakumenettelyn osalta, kuten komissio perustellusti toteaa valitukseen antamassaan vastineessa, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensisijaisena suorittama arviointi pitäisi hylätä, on silti niin, että jotta valituksen johdosta voitaisiin kumota valituksenalainen tuomio ja yhteisöjen tuomioistuin voisi todeta, että kanne otetaan tutkittavaksi, yhteisöjen tuomioistuimen pitäisi välttämättä hyväksyä myös kolmas valitusperuste.

42. Jos kolmas valitusperuste sen sijaan hylätään, yhteisöjen tuomioistuin ei voi kuin todeta, että kanteen tutkimatta jättäminen ensimmäisessä oikeusasteessa on ollut perusteltua, riippumatta siitä, miten kahteen ensimmäiseen valitusperusteeseen on suhtauduttu.

43. Näin ollen aivan aluksi on mielestäni syytä tarkastella kolmatta valitusperustetta. Yhteisöjen tuomioistuimen pitää tarkastella kahden muun valitusperusteen perusteltavuutta vain siinä tapauksessa, että tämä valitusperuste hyväksytään.

44. Totean kuitenkin jo nyt, että kolmas valitusperuste on mielestäni hylättävä, minkä siis pitäisi johtaa valituksen hylkäämiseen. Siksi tarkastelen ensimmäistä ja toista valitusperustetta ainoastaan toissijaisesti.

B *Ensisijaisesti tarkasteltava kolmas valitusperuste, joka koskee asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 2 kohdan virheellistä tulkintaa*

1. Asianosaisten lausumat

45. Valittaja toteaa ensiksi, että valituksenalaisen tuomion 105–108 kohdan arvioinnit vahvistavat sen ensimmäisessä oikeusasteessa esittämää kantaa, jonka mukaan sen 22.12.2004 jättämää hakemusta saada tutustua asiakirjoihin olisi pitänyt käsitellä asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna ensimmäisenä hakemuksena, joka on kokonaan uusi ja jollaisena komissio on sitä kohdellut. Valittaja ei kuitenkaan ymmärrä, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on voinut päätellä valituksenalaisen tuomion 109 ja 110 kohdassa, että riidanalaiseen toimeen sisältynyt vastaus oli alkuperäinen vastaus, josta valittajan olisi pitänyt tehdä asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu uudistettu hakemus eikä nostaa suoraan kannetta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa EY 230 artiklan nojalla. Valittaja katsoo, että varsinkin siksi, että 14.2.2005 päivättyyn kirjeeseen sisältyi selvä ja lopullinen vastaus, oli turhaa velvoittaa sitä esittämään komissiolle uutta uudistettua hakemusta, koska tämä olisi aiheuttanut vain ajanhukkaa ja ylimääräisiä asianajajakuluja. Lisäksi se väittää, että asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 2 kohdassa säädetään valinnaisesta säännöstä ja että nyt esillä olevan tapauksen olosuhteet huomioon ottaen se ei ollut velvollinen jättämään uutta uudistettua hakemusta. Lisäksi valittaja moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se on tehnyt menettelyvirheen, kun se on hylännyt sen vaatimuksen täydentää suullista käsittelyä varten laadittua, 1.2.2007 päivättyä kertomusta, jossa se kuvasi väitettä asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 2 kohdan säännösten valinnaisesta luonteesta.

46. Komissio kehottaa hylkäämään tämän perusteen korostaen yhtäältä, että valittaja on myöntänyt, ettei se ole jättänyt asetuksessa N:o 1049/2001 tarkoitettua uudistettua hakemusta, ja toisaalta, että mainitun asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu alkuperäinen vastaus ei ole kannekelpoinen toimi.

2. Asian arviointi

47. Aluksi pitää huomioida, kuten olen jo todennut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 103–110 kohdassa noudattaman päättelyn lähtökohta perustuu siihen oletukseen, että ensimmäisessä oikeusasteessa riitautettu toimi (14.2.2005 päivätty kirje) ei ollut ainoastaan 26.7.2002 päivättyyn kirjeeseen sisältyneen päätöksen vahvistava toimi, kuten valittaja väitti. Tämä viimeksi mainittu nimittäin väitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (ja väittää edelleen yhteisöjen tuomioistuimessa tämän valituksen yhteydessä), että hakemus saada tutustua LIEN 97-2011 -sopimusta koskeviin asiakirjoihin, jonka se oli esittänyt komissiolle 22.12.2004, oli asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu (kokonaan uusi) alkuperäinen hakemus. [7]

48. On huomattava, ettei valittaja ilmeisesti ole ensimmäisessä oikeusasteessa eikä tämän valituksen yhteydessä millään tavoin perustanut väitettään siihen, että *asetuksen N:o 1049/2001 yhteydessä* yksinkertaisesti on hylättävä yhteisöjen tuomioistuimen sellaisen oikeuskäytännön merkityksellisyys, joka koskee sellaisen kanteen tutkimatta jättämistä, joka on nostettu aikaisemman toimen, jota ei ole riitautettu sääntöjenmukaisten määräaikojen kuluessa, ainoastaan vahvistavasta toimesta. Vaikuttaa päinvastoin siltä, että se on paremminkin hyväksynyt tällaisen oikeuskäytännön sovellettavuuden asetuksen N:o 1049/2001 yhteydessä, vaikka se tosin samalla esittää, että *nyt esillä olevan tapauksen olosuhteet huomioon ottaen,* riidanalaista toimea ei voida luonnehtia *ainoastaan* 26.7.2002 päivättyyn kirjeeseen sisältyneen päätöksen vahvistavaksi toimeksi.

49. Valituksenalaisen tuomion 103–110 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ratkaissut niitä tarkkoja syitä, joiden perusteella valittaja päätyi väittämään, että valituksenalainen toimi ei ole vain 26.7.2002 päivättyyn kirjeeseen sisältyvän päätöksen vahvistava toimi, vaan on ainoastaan olettanut asian olevan niin selvittäessään, voidaanko riidanalaisesta toimesta kuitenkin nostaa kanne tuomioistuimessa, kuten valittaja väitti. Mielestäni tätä lähestymistapaa ei sinänsä voida hylätä, koska pääasiaa käsittelevän tuomioistuimen ei ole pakko ratkaista kaikkia riidan kohtia, vaan ainoastaan ne, jotka ovat asian ratkaisun kannalta keskeisiä, kun otetaan huomioon erityisesti osapuolten perustelut ja hyvä oikeudenkäyttö. [8]

50. Näin ollen on muistutettava, että valituksenalaisen tuomion 105–110 kohdassa teke-

7 – Vaikka vastauksessa yhteisöjen tuomioistuimen sen työjärjestyksen 54 a artiklan nojalla valittajalle osoittamaan kirjalliseen kysymykseen vastaaja osoitti ”olevansa valmis” siihen, että yhteisöjen tuomioistuin pitää 22.12.2004 päivättyä hakemusta uudistettuna hakemuksena, tämä vastaus, sen lisäksi, että sitä ei ole lausuttu julki ja se on ristiriidassa valittajan kolmannen valitusperusteen tueksi esittämien perustelujen kanssa, on esitetty vain siinä tarkoituksessa, että siitä on ”hyötyä lainkäytölle” ja ”vaihtoehtoisesti” ilman, että sitä edes on toistettu yhteisöjen tuomioistuimessa. Tässä tilanteessa on mielestäni vaikeata antaa tälle vastaukselle käsittelyn kohteena olevan valitusperusteen tueksi esitetyn perustelun asemaa.

8 – Tästä yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi ratkaista pääasian lausumatta oikeudenkäyntiväitteestä siltä osin kuin kanne on joka tapauksessa todettava perusteettomaksi (ks. asia C-23/00 P, neuvosto v. Boehringer, tuomio 26.2.2002, Kok., s. I-1873, 52 kohta), käytäntö, jota yhteisöjen tuomioistuin itsekin soveltaa (ks. asia C-233/02, Ranska v. komissio, tuomio 23.3.2004 Kok., s. I-2759, 26 kohta).

mänsä arvioinnin yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi riidanalaisesta toimesta nostetun kumoamiskanteen olevan ennenaikainen, koska kyseinen toimi oli ainoastaan lopullista toimea edeltävä valmistelutoimi.

51. Tältä osin oikeuskäytännöstä ilmenee, että silloin kun on kyse toimista tai päätöksistä, jotka tehdään monivaiheisessa menettelyssä eli esimerkiksi sisäisessä menettelyssä, kannekelpoisia ovat pääsääntöisesti ainoastaan sellaiset toimenpiteet, joissa lopullisesti vahvistetaan asianomaisen toimielimen kanta kyseisen menettelyn päätteeksi, mutta eivät menettelyn kuluessa tehdyt toimenpiteet, joilla valmistellaan lopullista päätöstä. [9]

52. Toimen tai päätöksen muodolla ei sen sijaan lähtökohtaisesti ole merkitystä, kun kyse on siitä, voiko tämä toimi tai päätös olla kumoamiskanteen kohteena, sillä toimen kannekelpoisuus riippuu riitautettujen toimien asiasisällöstä ja niiden laatijoiden aikomuksesta. [10]

53. Kun tarkastellaan asetuksessa N:o 1049/2001 säädettyä oikeutta saada tutustua asiakirjoihin kaksivaiheisessa hallintomenettelyssä, se toteutetaan kahdessa peräkkäisessä vaiheessa mainitun asetuksen 7 ja 8 artiklan mukaisesti. [11]

54. Mainittu 7 artikla koskee alkuperäisten hakemusten käsittelyä. Jos tällaiseen hakemukseen annetussa vastauksessa evätään kokonaan tai osittain oikeus saada tutustua pyydettyihin asiakirjoihin (tai jos vastausta ei ole annettu asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklassa säädetyn määräajan kuluessa), hakija voi tehdä uudistetun hakemuksen ja pyytää toimielintä *tarkistamaan kantaansa.* Asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan mukaan kieltäytyminen kokonaan tai osittain (eksplisiittisesti tai implisiittisesti) antamasta uudistetussa hakemuksessa pyydettyjä asiakirjoja tutustuttavaksi antaa hakijalle oikeuden nostaa asiasta kanne toimielintä vastaan EY 230 artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti.

55. Tästä seuraa, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti todennut valituksenalaisen tuomion 104 kohdassa, että ainoastaan uudistettuun hakemukseen annetulla vastauksella voi olla sellaisia valittajan etuihin vaikuttavia oikeusvaikutuksia, joiden perusteella kyseinen vastaus on toimi, josta voidaan näin ollen nostaa kumoamiskanne EY 230 artiklan nojalla.

56. Tätä arviointia ei osoita vääräksi valittajan väite, jonka mukaan asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 2 kohdassa säädettäisiin ainoastaan mahdollisuudesta esittää uudistettu hakemus.

9 – Ks. erityisesti asia 60/81, IBM v. komissio, tuomio 11.11.1981 (Kok., s. 2639, Kok. Ep. VI, s. 231, 10 kohta); asia C-147/96, Alankomaat v. komissio, tuomio 22.6.2000 (Kok., s. I-4723, 27 kohta) ja asia C-521/06 P, Athinaïki Techniki v. komissio, tuomio 17.7.2008 (Kok., s. I-5829, 42 kohta).

10 – Ks. vastaavasti em. asia Athinaïki Techniki v. komissio (tuomion 42 ja 43 kohta).

11 – Ks. myös asetuksen N:o 1049/2001 johdanto-osan 13 perustelukappale.

Vaikka onkin oikein väittää, että asetuksessa N:o 1049/2001 ei ole tarkoitettu, että kaikki hakijat velvoitetaan esittämään uudistettu hakemus, vaan että hakijoille jätetään näin mahdollisuus valita hallintomenettelyn yhteydessä se, millä tavoin ne riitauttavat toimielimen alkuperäiseen hakemukseen antamassa vastauksessa ottaman ”kannan”, sitä vastoin mainitussa asetuksessa EY 230 artiklan nojalla nostetun kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen ehdoksi asetetaan selvästi, että molemmat hallintomenettelyn vaiheet on käyty läpi.

57. Vaikka valittaja ei sitä selvästi sanokaan, riidanalaisen toimen sanamuodosta ja sen laatijan aikomuksesta myös ilmenee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti pitänyt valituksenalaisen tuomion 109 kohdassa tätä toimea asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 1 kohtaan perustuvana vastauksena alkuperäiseen hakemukseen. Lisäksi koska valitusasiassa yhteisöjen tuomioistuimen asiana ei ole ryhtyä arvioimaan uudelleen tosiseikastoa, totean myös, että valittaja ei millään tavoin moiti kolmannessa valitusperusteessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se olisi tarkastellut vääristyneellä tavalla sille esitettyjä tosiseikkoja.

58. Muutoin valittaja ei voi väittää ilman, että sen perusteluihin sisältyisi ilmeinen ristiriita, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti pitänyt (komission jälkeen) 22.12.2004 esitettyä hakemusta saada tutustua LIEN 97-2011 -sopimusta koskeviin asiakirjoihin asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 1 kohtaan perustuvana täysin uutena hakemuksena, ja samanaikaisesti, että sillä on oikeus ohittaa samassa asetuksessa säädetyt menettelysäännöt sillä perusteella, että siitä aiheutuu valittajalle ajanhukkaa ja ylimääräisiä asianajajakuluja. Lisäksi jos, kuten valittaja väittää, 22.12.2004 esitettyä hakemusta olisi pidettävä kokonaan uutena hakemuksena, tätä hakemusta edeltäneillä tosiseikoilla ei ole merkitystä tarkasteltaessa valittajan tämän valitusperusteen tueksi esittämien perustelujen oikeellisuutta.

59. Lisäksi on todettava, että 22.12.2004 päivätyn hakemuksen on lähettänyt komissiolle valittajan edustaja ja että ensimmäisessä oikeusasteessa käsitelty riitautettu toimi on annettu tiedoksi suoraan tälle. Lainopillisena asiantuntijana kyseisen edustajan olisi siis pitänyt toimia riittävän varovaisesti, jotta valittaja noudattaa asetuksen N:o 1049/2001 säännöksiin perustuvia, kumoamiskanteen nostamista edeltävää hallinnollista menettelyä koskevia vaatimuksia. Tältä osin ei ole myöskään kohtuullista väittää, kuten valittajan edustaja on antanut ymmärtää yhteisöjen tuomioistuimen istunnossa, että asetuksessa N:o 1049/2001 säädetyt menettelysäännöt ovat epäselviä ja vaikeasti tulkittavissa.

60. Näin ollen mielestäni ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on aivan oikein todennut valituksenalaisen tuomion 110 kohdassa, että jos oletetaan, ettei riidan-

alainen toimi ole vain vahvistava toimi, riidanalainen toimi on asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vastaus alkuperäiseen hakemukseen, josta ei ole mahdollista nostaa EY 230 artiklassa tarkoitettua kumoamiskannetta.

61. Valittajan ”ylimääräisenä” esittämästä väitteestä riittää, että todetaan, ettei kyseisessä väitteessä selvitetä, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen väitetty menettelyvirhe voisi vaikuttaa valituksenalaisen tuomion tuomiolauselmaan. Muilta osin valittaja myöntää eksplisiittisesti valituksensa 20 kohdassa, että sen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle osoittama kirje, jossa se esittää pyynnön, että sen asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 2 kohdan säännösten vaihtoehtoisuutta koskeva väite merkitään suullista käsittelyä varten laadittuun kertomukseen, on lisätty ensimmäisessä oikeusasteessa asiakirja-aineistoon. Näin ollen valituksenalaisen tuomion 109 kohdan arvioinnista, joka koskee pääasiassa velvollisuutta noudattaa asetuksen N:o 1049/2001 7 ja 8 artiklassa säädettyä kaksivaiheista hallintomenettelyä ennen EY 230 artiklaan perustuvan kumoamiskanteen nostamista, ilmenee implisiittisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo ottanut huomioon kyseisen väitteen.

62. Ehdotan siis, että kolmas valitusperuste hylätään.

63. Näin ollen valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman ensimmäinen kohta, jossa todetaan, että kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi ensimmäisessä oikeusasteessa, on mielestäni perusteltu eikä ensimmäistä ja toista valitusperustetta ole enää syytä tutkia.

64. Tarkastelen siis näitä kahta valitusperustetta ainoastaan toissijaisesti siltä varalta, että yhteisöjen tuomioistuin ei ole kanssani samaa mieltä juuri esittämästäni ehdotuksesta.

C Toissijaisesti tarkasteltavat ensimmäinen ja toinen valitusperuste, jotka koskevat järjestyksessä 26.7.2002 päivätyn kirjeen virheellistä oikeudellista luokittelua kirjeeksi, joka sisältää kannekelpoisen päätöksen, sekä 14.2.2005 päivätyn kirjeen virheellistä oikeudellista luokittelua kirjeeksi, joka on vain vahvistava toimi

1. Ensimmäinen valitusperuste, joka koskee 26.7.2002 päivätyn kirjeen luokittelua virheellisesti kirjeeksi, joka sisältää kannekelpoisen päätöksen

a) Asianosaisten lausumat

65. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti luoki-

tellut 26.7.2002 päivätyn kirjeen sellaiseksi asetuksen N:o 1049/2002 8 artiklassa tarkoitetuksi vastaukseksi uudistettuun hakemukseen, josta voidaan nostaa EY 230 artiklan nojalla kumoamiskanne. Jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei nimittäin olisi jättänyt toteamatta, että 26.7.2002 päivätty kirje oli laadittu ottamatta huomioon keskeisiä muotoseikkoja, siitä olisi seurannut, että mainitun kirjeen sisältämä päätös olisi todettu pätemättömäksi tai oikeudellisesti mitättömäksi. Tältä osin valittaja huomauttaa, että 26.7.2002 päivätty kirje ei ole komission pääsihteerin hyväksymä, toisin kuin päätöksen 2001/937 liitteen 4 artiklassa säädetään, siinä ei ole mitään perusteluja eikä mainintaa käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista vastoin asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohdan säännöstä.

66. Komissio esittää ensiksi epäilyjä valituksen tutkittavaksi ottamisesta siltä osin kuin valittaja ei tarkenna, mitä tuomion osia vaaditaan kumottavaksi, ja näyttää moittivan ainakin joiltain osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta virheellisestä tosiseikaston määrittämisestä tai arvioinnista, vaikka nämä ovat kysymyksiä, joita yhteisöjen tuomioistuin ei voi tutkia valituksen yhteydessä.

67. Asiasisällön osalta ja siltä osin kuin valitusperuste koskee ainoastaan 26.7.2002 päivätyn kirjeen virheellistä oikeudellista luokittelua, komissio ei hyväksy valittajan perusteluja. Se katsoo ensiksi, että jos valittajan väittämät virheet merkitsevät olennaisten menettelysääntöjen rikkomista, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei olisi mitenkään päätynyt niiden perusteella toteamaan 26.7.2002 tehtyä päätöstä mitättömäksi vaan korkeintaan toteamaan sen lainvastaiseksi ja näin ollen kannekelpoiseksi. Juuri tähän kannekelpoisuuteen vetoamiseksi valittajalla oli mahdollisuus, jota se ei ole käyttänyt, nostaa kanne mainitusta päätöksestä. Toiseksi komissio katsoo, että jos 26.7.2002 päivätty kirje ei olisi mitätön, asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 3 kohdan mukainen kielteinen päätös olisi kuitenkin tehty 15 päivän määräajan päättymisen johdosta ja tästä päätöksestä valittaja olisi voinut nostaa kumoamiskanteen. Näin ollen jos oletetaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut virheellisesti, että on olemassa pätevä eksplisiittinen päätös, 14.2.2005 päivättyä kirjettä on kuitenkin edelleen pidettävä ainoastaan kielteisen (implisiittisen) päätöksen vahvistavana toimena, joka valittajan olisi pitänyt riitauttaa määräajan kuluessa.

b) Asian arviointi

68. Yhteisöjen tuomioistuimen ei ole syytä tarkastella pidempään komission epäilyjä tämän valitusperusteen tutkittavaksi ottamisen perusteista.

69. Valittajan tämän valitusperusteensa tueksi esittämien väitteiden lievästä sekavuudesta huolimatta valittaja erittelee mielestäni oikeudellisesti riittävällä tavalla valituksen-

alaisen tuomion 79–81 kohdassa olevat ja valittajan mukaan virheelliset arvioinnit, joiden mukaan 26.7.2002 tehty päätös oli valittajalle vastainen toimi, josta voitiin nostaa kumoamiskanne ja josta oli tullut lopullinen. Lisäksi toisin kuin komissio esittää, valittajan kritiikin kohteena oleva oletus ei perustu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittaman tosiseikkojen arvioinnin riitauttamiseen, vaan tuomioistuimessa esitettyjen tosiseikkojen puutteelliseen tarkasteluun. Yhteisöjen tuomioistuin on jo muutoksenhakuvaiheessa ottanut tutkittavaksi pääasiaa käsitelleen tuomioistuimen suorittaman tosiseikkojen puutteelliseen tutkimiseen perustuvan valitusperusteen. [12] Sitä suuremmalla syyllä tilanteen pitäisi olla sama oikeusperusteen tueksi esitetyn väitteen tapauksessa.

70. Asiasisällön osalta ensimmäistä valitusperustetta pitäisi ehkä tarkastella syvällisemmin kuin ensi näkemältä vaikuttaisi.

71. Valittajan väittämä, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon perustelujen puuttumista 26.7.2002 päivätyssä kirjeessä, on tosin helppo todeta tehottomaksi. On nimittäin todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 78 kohdassa, jota valittaja ei ole arvostellut, että kyseisen kirjeen sanamuodosta, jossa viitataan nimenomaisesti 8.7.2002 päivättyyn kirjeeseen, käy ilmi, että komissio on selvästi ilmoittanut valittajalle, ettei se aio tarkistaa alkuperäistä vastaustaan. Valittaja ei siis voi väittää, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi ottanut huomioon 26.7.2002 päivätyn kirjeen perustelujen väitettyä puuttumista. Se on päinvastoin tutkinut tarkoin, oliko 26.7.2002 päivättyyn kirjeeseen sisältyvä täydellinen hylkääminen perusteltu, ja tuonut tässä tarkastelussa nimenomaisesti esille sen, että kirjeessä mainittiin ainakin yhteenvedonomaisesti syyt, joiden perusteella komissio oli kieltäytynyt antamasta valittajalle tutustuttavaksi LIEN 97-2011 -sopimusta koskevia asiakirjoja.

72. Kahden muun 26.7.2002 tehtyä päätöstä koskevan virheen osalta on sitä vastoin selvää yhtäältä, että sitä ei ole tehnyt päätöksen 2001/937 liitteessä olevassa 4 artiklassa nimetty toimivaltainen viranomainen eli komission pääsihteeri eikä siinä kerrota käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista, vaikka se asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohdan mukaan on toimielimen velvollisuus hakijaan nähden, ja toisaalta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ollut tutkinut mainittuja virheitä.

73. Tässä vaiheessa yhteisöjen tuomioistuimen valvonta voisi rajoittua, jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oletetaan tutkineen 26.7.2002 tehtyä päätöstä koskevat kaksi sääntöjenvastaisuutta, sen tarkistamiseen, onko tuomioistuin sen perus-

12 – Ks. yhdistetyt asiat C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 15.10.2002 (Kok., s. I-8375, 392–406 kohta) ja asia T-253/06 P, Chassagne v. komissio, tuomio 19.9.2008 (57 kohta).

teella päätellyt, että tämä päätös oli menettänyt oikeudellisen tehokkuuden siten, että päätöksen on katsottava olevan pätemätön tai mitätön, kuten valittaja väittää.

74. Mielestäni valitusperustetta on kuitenkin syytä tutkia jäsennellymmin suhteessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle osoitettuun moitteeseen siitä, ettei se ole tutkinut tiettyjä tosiseikkoja, joista on väitetty, että ne ovat kuitenkin olleet esillä kyseisessä tuomioistuimessa.

75. Näin ollen ehdotan, että aivan aluksi tarkistetaan, oliko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin velvollinen tutkimaan valittajan valituksessaan yksilöimät 26.7.2002 tehtyä päätöstä koskevat virheet.

i) Velvollisuus ottaa huomioon 26.7.2002 tehdyn päätöksen tekijän toimivallan puuttuminen

76. 26.7.2002 tehdyn päätöksen tekijän toimivallan puuttumisen osalta on selvää, että tätä väitettä ei ole esitetty ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

77. Näin ollen tulee esille kysymys siitä, pitäisikö ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen todeta tällainen sääntöjenvastaisuus omasta aloitteestaan.

78. Kuten olen jo esittänyt asiassa Common Market Fertilizers vastaan komissio [13] antamani ratkaisuehdotuksen 102–109 kohdassa, yhteisön tuomioistuinten on *lähtökohtaisesti* otettava omasta aloitteestaan huomioon riidanalaisen toimen tekijän toimivallan puuttuminen [14] oikeusjärjestyksen perusteita koskevana perusteena. Mielestäni tällainen peruste nimittäin vastaa *lähtökohtaisesti* julkisasiamies Jacobsin asiassa Salzgitter vastaan komissio [15] antaman ratkaisuehdotuksen 141–142 kohdassa määrittelemää kahta perusedellytystä, joiden avulla voidaan arvioida

– ”onko rikkomisen kohteena olleen oikeussäännön tarkoituksena täyttää yhteisön oikeusjärjestyksen perustavanlaatuinen tavoite ja onko sillä merkittävä asema kyseisen tavoitteen täyttämisessä” ja

– ”onko rikkomisen kohteena ollut oikeussääntö annettu kolmansien hyväksi vai yleiseksi hyödyksi eikä vain niiden henkilöiden hyväksi, joita asia välittömästi koskee”. [16]

13 – Asia C-443/05 P, tuomio 13.9.2007 (Kok., s. I-7209).

14 – Ks. vastaavasti asia 19/58, Saksa v. korkea viranomainen, tuomio 10.5.1960 (Kok., s. 469, erityisesti s. 488); asia 108/81, Amylum v. neuvosto, tuomio 30.9.1982 (Kok., s. 3107, 28 kohta) sekä asia C-210/98 P, Salzgitter v. komissio, tuomio 13.7.2000 (Kok., s. I-5843, 56 ja 57 kohta).

15 – Ks. edellä alaviitteessä 14 mainittu tuomio.

16 – Kuten olen jo edellä todennut em. asiassa Common Market Fertilizers vastaan komissio antamassani ratkaisuehdotuksessa, toisin kuin julkisasiamies Jacobs, en usko, että yhteisön oikeuden rikkomisen ilmeistä luonnetta koskeva edellytys liittyy oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluvaksi perusteeksi luokittelemiseen. Tämä edellytys on ennemmin ennakkoedellytys yhteisöjen tuomioistuinten velvollisuudelle todeta se omasta aloitteesta.

79. Toimivaltaa koskevilla säännöillä pyritään saavuttamaan yhteisön oikeusjärjestyksen perustavanlaatuinen tavoite (tai arvo) eli toimielinten välinen tasapaino, ja nämä säännöt on yleisesti ottaen annettu yleiseksi hyödyksi.

80. Vaikka toimen tekijän toimivallan puuttumista koskeva peruste on *lähtökohtaisesti* todettava omasta aloitteesta, asianmukaisempi lähestymistapa on arvioida tapauskohtaisesti eli kunkin erityisen toimivaltasäännön, jota oletetaan rikotun, osalta erikseen, täyttyvätkö edellä mainitut edellytykset ja siten myös edellytys, joka koskee säännön merkittävää asemaa kyseessä olevan tavoitteen saavuttamisessa tai perustavanlaatuisen arvon täyttämisessä. [17]

81. Mielestäni juuri tässä kohtaa sääntö, jota on rikottu, eli tässä asiassa päätöksessä 2001/937 olevan liitteen 4 artiklan 1 kohta, jonka mukaan uudistettuja hakemuksia koskeva päätösvalta on annettu komission pääsihteerille, ei merkittävästi noudata toimielinten välistä tasapainoa. Tämä sääntö kuuluu ennemmin sen perustana olevan oikeusperustan mukaisesti komission sisäisten hallinnointi- ja hallintotoimenpiteiden alaan eli komission työjärjestyksen 14 artiklan soveltamisalaan sellaisena kuin sitä sovellettiin silloin, kun 26.7.2002 päivätty päätös on tehty. [18] Tällaisen säännön noudattamatta jättäminen ei mielestäni siis kuulu kysymyksiin, jotka yhteisöjen tuomioistuinten *pitää* tutkia omasta aloitteestaan.

82. Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei mielestäni ole tehnyt oikeudellista virhettä, kun se ei ole todennut omaaloitteisesti 26.7.2002 päivätyn päätöksen tekijän toimivallan puuttumista.

ii) Velvollisuus ottaa huomioon se, että 26.7.2002 tehty päätös ei sisällä mainintaa oikeussuojakeinoista

83. On muistutettava, että vaikka yhteisöjen tuomioistuin onkin todennut asioissa Guérin automobiles vastaan komissio antamissaan määräyksissä, että yhteisön hallintoviranomaisilla ei ole mitään yleistä velvollisuutta

17 – Ks. tästä asia 280/87, Hecq v. komissio, tuomio 14.12.1988 (Kok., s. 6433, 12 kohta), jossa yhteisöjen tuomioistuin kieltäytyi tutkimasta omasta aloitteesta toimialajohtajan toimivaltaa virkamiestä koskevien hallinnointipäätösten tekemiseksi.

18 – Komission 1.1.2001 voimaan tulleen sisäisen työjärjestyksen (EYVL 2000, L 308, s. 26) 14 artiklassa määrätään, että ”komissio voi siirtää toimivaltaansa, edellyttäen, että sen kollegisen vastuun periaatetta täysin noudatetaan, hallinnointi- ja hallintotoimenpiteiden hyväksymisensä komission puolesta pääjohtajille ja toimialajohtajille komission asettamin rajoituksin ja edellytyksin”.

tiedottaa oikeussubjekteja käytettävissä olevista muutoksenhakukeinoista, tämän edellytyksenä on kuitenkin, ettei siitä ole ”erityistä säännöstä” yhteisön oikeudessa. [19]

84. Tarkasteltaessa Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen antamista yleisön tutustuttavaksi asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohdassa edellytetään selvästi, että jos toimielin kieltäytyy antamasta asiakirjaa kokonaan tai osittain tutustuttavaksi, ”se ilmoittaa hakijalle tämän käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista, toisin sanoen mahdollisuudesta nostaa asiasta kanne toimielintä vastaan tuomioistuimessa ja/tai kannella oikeusasiamiehelle [EY] 230 ja [EY] 195 artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti”.

85. Nyt käsiteltävässä asiassa komission olisi siis pitänyt ilmoittaa hakijalle, kuten edellä on mainittu, 26.7.2002 tehdyn päätöksen yhteydessä niistä oikeussuojakeinoista, jotka tällä oli käytettävissään tätä päätöstä vastaan. [20]

86. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyistä kirjelmistä käy ilmi ja kuten komissio on myöntänyt valitukseen antamassaan vastineessa, [21] ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamista koskevan tarkastelun yhteydessä valittaja on selvästi perustanut väitteensä ainakin pääpiirteittäin laiminlyöntiin ilmoittaa 26.7.2002 tehtyä päätöstä vastaan käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista.

87. Oikeuskäytännön mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tosin ole velvollinen vastaamaan yksityiskohtaisesti kaikkiin asianosaisen esittämiin argumentteihin perustellakseen tuomion oikeudellisesti riittävällä tavalla. [22]

88. Kuitenkin asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohdassa esitetyn vaatimuksen, jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voinut olla tietämättä, valossa ja sen valossa, että komissio on selvästi laiminlyönyt 26.7.2002 tehdyn päätöksen yhteydessä ilmoituksen oikeussuojakeinoista, valittaja tarkoitti selvästi viitatessaan kyseisen päätöksen sääntöjenvastaisuuteen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii, mikä vaikutus tällä laiminlyönnillä saattoi olla kyseisessä tuomioistuimessa nostetun kanteen tutkitta-

19 – Asia C-153/98 P, määräys 5.3.1999 (Kok., s. I-1441, 15 kohta) ja asia C-154/98 P, määräys 5.3.1999 (Kok., s. I-1451, 15 kohta). Ks. myös vastaavasti asia C-521/03 P, Internationaler Hilfsfonds v. komissio, määräys 7.12.2004 (44 kohta).

20 – Kysymys siitä, pitääkö tämän ilmoituksen olla varsinaisen päätöksen perusteissa vai päätöksen tiedoksiannossa, ei ole ratkaiseva seikka eikä siitä missään tapauksessa ole säädetty asetuksessa N:o 1049/2001. Ratkaisevaa sitä vastoin on se, että tieto oikeussuojakeinoista toimitetaan siinä vaiheessa, kun oikeus tutustua pyydettyihin asiakirjoihin evätään kokonaan tai osittain.

21 – Ks. vastaavasti valittajan huomautusten, jotka koskevat komission ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämää oikeudenkäyntiväitettä, 4 kohta (s. 4) ja yhteisöjen tuomioistuimessa valitukseen annetun vastineen alaviite 2 (s. 4).

22 – Ks. erityisesti vastaavasti asia C-274/99 P, Connolly v. komissio, tuomio 6.3.2001 (Kok., s. I-1611, 121 kohta); asia C-197/99 P, Belgia v. komissio, tuomio 11.9.2003 (Kok., s. I-8461, 81 kohta) sekä yhdistetyt asiat C-120/06 P ja C-121/06 P, FIAMM ja FIAMM Technologies v. neuvosto ja komissio, tuomio 9.9.2008 (Kok., s. I-6513, 91 kohta).

vaksi ottamiseen, jota komissio nimenomaisesti vastusti, kuten edellä on todettu.

89. Kuten jäljempänä tässä ratkaisuehdotuksessa totean, tällaisen tarkastelun perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt päätyä pohtimaan, onko mahdollista, että muutoksenhakua koskeviin määräaikoihin ei voida vedota kantajaa vastaan.

90. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti tutkimatta 26.7.2002 tehtyä päätöstä vastaan käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen ilmoittamista koskevan laiminlyönnin, jonka tutkimista valittaja oli pyytänyt, ja koska se laiminlöi näin ollen tällaisen päätöksen asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohtaan perustuvasta sääntöjenvastaisuudesta johtuvien seurausten tarkastelun, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on mielestäni ainakin perustellut riittämättömällä tavalla [23] valituksenalaisen tuomion päätelmää, jonka mukaan 26.7.2002 tehty päätös oli kannekelpoinen toimi, josta oli tullut lopullinen siinä vaiheessa, kun 14.2.2005 tehtyä toimea koskeva kanne oli nostettu.

91. Yhteisöjen tuomioistuin ei mielestäni voi korjata edellä mainitsemaani perusteluvelvollisuutta koskevaa oikeudellista virhettä valituksen yhteydessä, koska valvonta, joka sille on nyt esillä olevan asian yhteydessä annettu suoritettavaksi, ei koske yksinomaan puhtaasti oikeudellisia perusteita, vaan ainakin osittain sellaisten tosiseikkojen arviointia, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tarkastellut. [24]

92. Tästä seuraa, että valituksenalainen tuomio pitäisi kumota osittain, nimittäin siltä osin, kuin siinä ensisijaisesti jätetään valittajan kanne tutkimatta sillä perusteella, että se on nostettu toimesta, joka on ainoastaan 26.7.2002 hyväksytyn toimen vahvistava toimi.

93. Jos yhteisöjen tuomioistuin on yhtä mieltä tästä lähestymistavasta, toista valitusperustetta ei tarvitse ratkaista, koska se ei voi aiheuttaa kumoamista, joka olisi laajempi kuin juuri esittämäni. [25]

23 – Muistutan kaiken varalta tuomioistuimen jo todenneen, että yhteisöjen tuomioistuimet voivat tai että niiden pitää todeta omasta aloitteesta perustelujen riittämättömyys (ks. erityisesti asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok., s. I-1719, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

24 – Ks. tästä asia C-361/01 P, Kik v. SMHV, tuomio 9.9.2003 (Kok., s. I-8283, 101 kohta); asia C-93/02 P, Biret International v. neuvosto, tuomio 30.9.2003 (Kok., s. I-10497, 60 kohta) ja asia C-94 P, Biret et Cie v. neuvosto (Kok., s. I-10565, 63 kohta); asia C-447/02 P, KWS Saat v. SMHV, tuomio 21.10.2004 (Kok., s. I-10107, 46–51 kohta) ja asia C-497/06 P, CAS Succhi di Frutta v. komissio, 30.4.2009 (57–67 kohta). Ks. myös mahdollisuudesta korvata perustelut asia C-294/95 P, Ojha v. komissio, tuomio 12.11.1996 (Kok., s. I-5863, oikeusasiamies Léger'n ratkaisuehdotuksen 179 kohta).

25 – Ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-83/01 P, C-93/01 P ja C-94/01 P, Chronopost ym. v. Ufex ym., tuomio 3.7.2003 (Kok., I s. I-6993, 43 kohta).

94. Tällöin riittää, että yhteisöjen tuomioistuin ottaa kantaa kolmannen valitusperusteen perusteltavuuteen, joka on kohdistunut ensimmäisen oikeusasteen ylimääräisenä tai oikeastaan vaihtoehtoisesti toteuttamaan arviointiin, jossa pääasiallisesti todetaan olettaen, ettei 14.2.2005 päivätty kirje ole ainoastaan vahvistava toimi, että valittajan nostama kumoamiskanne olisi joka tapauksessa ollut ennenaikainen. Nimittäin ainoastaan kolmannen valitusperusteen hyväksyminen voisi johtaa valituksenalaisen tuomion kumoamiseen kokonaisuudessaan.

95. Kuten olen jo edellä todennut, kolmas valitusperuste on mielestäni kuitenkin hylättävä.

96. Vaikka siis oletettaisiin, että yhteisöjen tuomioistuin tutkii ensimmäisen perusteen ja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio on hylättävä osittain, ei ole mitään tarvetta ratkaista toista valitusperustetta.

97. Lisäksi tässä yhteydessä on tärkeätä täsmentää, että vaikka oletettaisiin, että yhteisöjen tuomioistuin hyväksyy ensimmäisen ja kolmannen valitusperusteen ja katsoo voivansa ratkaista kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen ensimmäisenä oikeusasteena, sitä ei mielestäni voida päätellä valittajan esittämistä perusteluista, jotka koskevat 26.7.2002 tehdyn päätöksen mitättömyyttä ja pätemättömyyttä, saati kanteen nostamiselle asetettujen määräaikojen mahdollisesta tehottomuudesta valittajan suhteen.

98. Ensiksi on muistettava 26.7.2002 tehdyn päätöksen väitetyn mitättömyyden osalta, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön toimielinten toimia koskee lähtökohtaisesti laillisuusolettama, ja niiden mahdollisista lainvastaisuuksista huolimatta niillä on näin ollen oikeusvaikutuksia niin kauan kuin niitä ei ole kumottu tai peruutettu. [26]

99. Poikkeuksen tähän periaatteeseen muodostavat kuitenkin toimet, joihin liittyvän lainvastaisuuden vakavuus on niin ilmeinen, ettei sitä voida mitenkään hyväksyä yhteisön oikeusjärjestyksessä. Tällaisilla toimilla ei voida katsoa olleen minkäänlaista, edes väliaikaista oikeusvaikutusta, ja niitä on siis pidettävä oikeudellisesti mitättöminä. Tämän poikkeuksen tarkoituksena on säilyttää tasapaino kahden sellaisen perustavanlaatuisen mutta joskus vastakkaisen vaatimuksen välillä, jotka oikeusjärjestyksen on täytettävä, eli oikeussuhteiden vakauden ja legaliteettiperiaatteen kunnioittamisen välillä. [27]

26 – Ks. asia 15/85, Consorzio Cooperative d'Abruzzo v. komissio, tuomio 26.2.1987 (Kok., s. 1005, Kok. Ep. IX, s. 29, 10 kohta); asia C 137/92 P, komissio v. BASF ym., tuomio 15.6.1994 (Kok., s. I-2555, Kok. Ep. XV, s. I-239, 48 kohta); asia C-245/92 P, Chemie Linz v. komissio, tuomio 8.7.1999 (Kok., s. I-4643, 93 kohta) ja asia C-475/01, komissio v. Kreikka, tuomio 5.10.2004 (Kok., s. I-8923, 18 kohta).

27 – Ks. em. asia komissio v. BASF ym., tuomion 49 kohta; em. asia Chemie Linz v. komissio, tuomion 94 kohta ja em. asia komissio v. Kreikka, tuomion 19 kohta.

100. Koska Euroopan yhteisön toimielinten toimen mitättömäksi toteamisen seuraukset ovat vakavia, on selvää, että oikeusvarmuussyistä tällainen toteamus voidaan tehdä ainoastaan aivan poikkeuksellisissa tilanteissa. [28]

101. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, ettei päätöksiä, joihin sisältyy todistusvoimaisuuden puutteeseen ja/tai tekijän toimivallan puuttumiseen liittyvä sääntöjenvastaisuus, ole voitu pitää oikeudellisesti mitättöminä. [29]

102. Edellä kerratun oikeuskäytännön perusteella nyt käsiteltävässä asiassa sääntöjenvastaisuus, joka koskee 26.7.2002 päivätyssä kirjeessä olevaa oikeussuojakeinoista mainitsemisen puuttumista, ei mielestäni ole niin ilmeisen vakavaa, ettei sitä voitaisi mitenkään hyväksyä yhteisön oikeusjärjestyksessä ja se tämän vuoksi tekisi kyseisestä kirjeestä oikeudellisesti mitättömän.

103. Toiseksi, kuten komissio perustellusti esittää, tätä sääntöjenvastaisuutta olisi sitä vastoin voitu moittia 26.7.2002 päivättyyn kirjeeseen sisältyvästä päätöksestä EY 230 artiklan nojalla asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohdan rikkomisen vuoksi nostetussa kumoamiskanteessa.

104. On kuitenkin selvää, että valittaja ei ole käyttänyt tätä oikeutta mainittua kirjettä vastaan, ei siksi, ettei se tiennyt muutoksenhakukeinosta, josta olisi pitänyt olla asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohdan mukainen maininta 26.7.2002 tehdyssä päätöksessä, vaan pääasiassa tarkoituksenmukaisuussyistä, kuten valittaja ilmoitti ensimmäistä kertaa valituksensa 10 kohdassa. [30]

105. Vaikka lisäksi oletettaisiin, että väitetty virhe olisi yksinään voinut aiheuttaa 26.7.2002 tehdyn päätöksen kumoamisen, [31] yhteisöjen tuomioistuimet eivät olisi voineet kumota mainittua päätöstä yksinomaan 14.2.2005 päivättyä kirjettä vastaan nostetun kanteen käsittelyn yhteydessä, ilman, että ne olisivat jättäneet ottamatta huomioon riidan laajuuden.

28 – Ks. em. asia komissio v. BASF ym., tuomion 50 kohta; em. asia Chemie Linz v. komissio, tuomion 95 kohta ja em. asia komissio v. Kreikka, tuomion 20 kohta.

29 – Ks. tältä osin em. asia komissio v. BASF, tuomion 48–53 kohta ja asia C-107/99, Italia v. komissio, tuomio 30.1.2002, Kok., s. I-1091, 45 kohta.

30 – Tässä kohdassa valittaja nimittäin ilmoittaa, että se ”katsoi, että oikeusasiamiehen toteuttama tutkimus antaa paremmat tulokset ja nopeammin kuin pitkäkestoiseksi tunnettu oikeudenkäynti Luxemburgin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa”.

31 – Muistin virkistämiseksi kertaan, että EY 231 artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuin kumoaa riitautetun toimen, jos kumoamiskanne on aiheellinen.

106. Lopulta kolmanneksi katson, ettei nyt käsiteltävässä asiassa voida todeta muutakaan seurausta oikeussuojakeinoista ilmoittamisen puuttumisesta 26.7.2002 tehdyssä päätöksessä, eli muutoksenhaun määräaikojen tehottomuutta.

107. Yleisesti katsoen on totta, että joidenkin jäsenvaltioiden kansallisissa oikeusjärjestyksissä viranomaisten oikeussuojakeinojen ilmoittamisen laiminlyönnistä on seurauksena kyseisen päätöksen lainvastaisuuden sijasta se, että riidanalaista hallinnollista tointa vastaan käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen määräaikoihin ei voida vedota hakijaa vastaan.[32] Yleisesti tämä ratkaisu tekee mahdolliseksi sen, että kansallinen tuomioistuin voi sivuuttaa muutoksenhakuoikeuden vanhentumisen silloin kun viranomainen ei ole noudattanut velvollisuuttaan ilmoittaa oikeussuojakeinoista, mihin se on velvollinen suhteessa toimen adressaattiin. Tällaisesta seuraamuksesta on yleensä säädetty nimenomaisesti lailla tai yleisesti sovellettavalla toimella, mutta se on saatettu johtaa myös oikeuskäytännössä.

108. Voidaan kuitenkin väittää, ettei yhteisön oikeudessa, perustamissopimuksessa eikä asetuksessa N:o 1049/2001 ole annettu selvästi yhteisöjen tuomioistuimille toimivaltaa määrätä seuraamuksena asiakirjoihin tutustumisen epäävää päätöstä vastaan käytössä olevista oikeussuojakeinoista ilmoittamisen puuttumisesta, että päätöksen adressaattia vastaan ei voida vedota kanteen nostamisen määräaikoihin.

109. Mielestäni tällaisen valtuuden voi kuitenkin johtaa EY:n perustamissopimuksessa määrätystä oikeussuojajärjestelmästä, erityisesti yhteisöjen tuomioistuimelle EY 230 artiklassa myönnetystä toimivallasta ja asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohtaan kirjatusta vaatimuksesta. Nimittäin se, että myönnettäisiin, että yhteisöjen tuomioistuimet voisivat todeta määräajat tehottomiksi silloin, kun yhteisön toimielin ei ole ilmoittanut adressaatille asiakirjoihin tutustumisen epäävää päätöstä vastaan käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista, annettaisiin yksityisille mahdollisuus saattaa yhteisön toimielinten toiminnan lainmukaisuus valvonnan alaiseksi tällä alalla taaten sille myös oikeuden oikeussuojaan.

110. Näin ollen ei lopulta olisi kyse siitä, että yhteisöjen tuomioistuimille myönnettäisiin lisää toimivaltaa, vaan siitä, että mahdollistettaisiin, että se voi harjoittaa täysimääräisesti yhteisöjen toimielinten asetuksen N:o 1049/2001 soveltamisen yhteydessä toteuttamien toimien lainmukaisuuden valvontaa.

111. Yhteisöjen tuomioistuimen istunnossa komissio myös vastusti muutoksenhaun määräaikojen tehottomuuden toteamista sillä perusteella, että asetuksen N:o

32 – Prosessuaalisten määräaikojen tehottomuus tunnetaan muun muassa Saksan, Belgian, Tanskan, Englannin, Viron, Suomen, Ranskan, Kreikan, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Puolan ja Portugalin oikeusjärjestyksissä.

1049/2001 8 artiklan 3 kohdan mukaan uudistettua hakemusta koskevan vastauksen antamatta jättäminen asetetussa määräajassa merkitsee implisiittistä kielteistä päätöstä, josta kanteen nostamisen määräajat alkavat kulua. Koska tällaiseen implisiittiseen kielteiseen päätökseen ei sen luonteen vuoksi sisälly mitään ilmoitusta oikeussuojakeinoista, komission mukaan olisi järjetöntä päätellä, että määräaikoihin ei voitaisi koskaan vedota tällaisen päätöksen adressaattia vastaan.

112. Vaikka tämä perustelu on sekä merkityksekäs että looginen, epäilen silti sitä, että siitä johdettavissa oleva yleinen seuraus olisi, kuten komissio esitti istunnossa, se, että asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohdan mukaan toimielimen tehtävänä olevaa oikeussuojakeinoista ilmoittamista voitaisiin pitää vain informatiivisena muistutuksena EY:n perustamissopimuksen merkityksellisistä määräyksistä ilman, että tämän tiedon ilmoittamisen puuttumisesta voitaisiin määrätä sanktio.

113. Joidenkin jäsenvaltioiden, esimerkiksi Ranskan tasavallan ja Italian tasavallan, hallinto-oikeudessa, jossa tunnetaan oikeudellinen ilmiö, jonka mukaan silloin, kun viranomainen jättää vastauksen antamatta, se tietyn määräajan ylittyessä vastaa hakemuksen hylkäämistä, tämä tilanne ei nimittäin ole aiheuttanut ylittämätöntä esitettä sellaisten säännösten antamiselle, joissa viranomaisia velvoitetaan mainitsemaan oikeussuojakeinoista tuomioistuimissa silloin, kun ne tekevät yksittäisen eksplisiittisen kielteisen päätöksen, ja joissa seuraamukseksi tämän ilmoituksen puuttumisesta määrätään se, että muutoksenhaun määräaikoihin ei voida vedota hakijaa vastaan.

114. Nyt käsiteltävässä asiassa 26.7.2002 tehty päätös oli kuitenkin eksplisiittinen päätös, jossa vastaajalle kieltäydyttiin paljastamasta kaikkia LIEN 97-2011 -sopimusta koskevia asiakirjoja.

115. Vaikka näin ollen ei mielestäni ole mitään estettä sille, että oikeussuojakeinojen ilmoittamisen laiminlyönnistä asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehdyn päätöksen hyväksymisen yhteydessä voidaan määrätä seurauksena, että muutoksenhaun määräaikoihin ei voida vedota hakijaa vastaan, on vielä tarkasteltava seuraamuksen automaattista tai tapauskohtaista luonnetta.

116. Tässä yhteydessä olisi mielestäni järkevää katsoa, että on oltava olettama, jonka mukaan silloin, jos asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 kohdassa vaaditun kaltainen oikeussuojakeinoista ilmoittaminen puuttuu, on katsottava, että hakija ei ole voinut käyttää muutoksenhakuoikeuttaan asetetun määräajan kuluessa. Mielestäni tällainen olettama on yhdenmukainen asetuksen N:o 1049/2001 tavoitteiden

kanssa, koska sillä pyritään antamaan oikeudelle tutustua asiakirjoihin mahdollisimman täysimääräinen vaikutus ja tehdä tämän oikeuden käyttö Euroopan unionin kansalaisille helpommaksi. [33]

117. Mielestäni tämän olettaman ei kuitenkaan pitäisi olla ehdoton. Määräaikojen tehottomuuden pitää silloin, kun se on tuomioistuimen tutkittavana, voida väistyä kunkin erityisen konkreettisen tapauksen olosuhteiden mukaan. Erityisesti hakijan tiedonsaannin aste ja hakijan pyrkimys, joka on selvästi ilmoitettu, olla käyttämättä muutoksenhakuoikeutta tuomioistuimessa, ovat mielestäni merkityksellisiä huomioon otettavia seikkoja. [34]

118. Kuten tämän ratkaisuehdotuksen 104 kohdassa on todettu, käsittelyn kohteena olevassa asiassa, 26.7.2002 tehdyn päätöksen jälkeen valittaja päätyi tekemään kantelun oikeusasiamiehelle, joka on tuomioistuinlaitoksen ulkopuolinen oikeussuojakeino, josta myös pitää mainita jokaisessa asiakirjoihin tutustumisen uudistetusta hakemuksesta tehdyssä kielteisessä päätöksessä, mieluummin kuin nostamaan kumoamiskanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tarkoituksenmukaisuussyistä, kuten valittaja on ilmoittanut ensimmäisen kerran valituksen 10 kohdassa. [35] Valittaja oli siis täysin tietoinen mahdollisuudesta nostaa kumoamiskanne 26.7.2002 tehdystä päätöksestä, mutta valittaja ei kuitenkaan käyttänyt tätä oikeutta.

119. Edellä esitetyn perusteella kannetta ei mielestäni ensimmäisessä oikeusasteessa voida pitää tutkittavaksi otettavana sillä perusteella, että oikeussuojakeinoista ilmoittamisen laiminlyönti 26.7.2002 tehdyn päätöksen yhteydessä olisi tehnyt tästä päätöksestä mitättömän tai pätemättömän tai muutoksenhaun määräajoista tehottomia.

120. Edellä esitettyjen huomioiden perusteella toista valitusperustetta ei tarvitse

33 – Tällainen olettama tietenkin merkitsee, ettei valittajan missään tapauksessa kuulu osoittaa mahdollista anteeksiannettavaa erehdystä, jonka perustella se voisi poiketa muutoksenhaun määräaikoja säätelevistä säännöistä. Tällainen olettama merkitsee lisäksi, että päätös, joka on tehty oikeussuojakeinojen ilmoittamisen velvollisuutta noudattamatta, ei lähtökohtaisesti ole tullut lopulliseksi suhteessa hakijaan. Tällaisessa tilanteessa tällä viimeksi mainitulla on oikeus riitauttaa joko vahvistettu päätös tai niin kutsuttu vahvistava päätös, taikka molemmat päätöksistä. Ks. yhdistetyt asiat 193/87 ja 194/87, Maurissen ja Union syndicale v. tilintarkastustuomioistuin, tuomio 11.5.1989 (Kok., s. 1045, 26 kohta) ja asia C-135/06 P, Weißenfels v. parlamentti, tuomio 18.12.2007 (Kok., s. I-12041, 54 kohta).

34 – Hieman samaan tapaan kuin kuluttajan luopuessa siitä, että tuomioistuin estää kohtuuttoman sopimusehdon soveltamisen (ks. tästä asia C-243/08, Pannon GSM, tuomio 4.6.2009 (Kok., s. I-4713, 33 kohta).

35 – Vaikuttaa olevan epäselvyyttä siitä, oliko valittajalla 26.7.2002 tehdyn päätöksen tiedoksiannon ajankohtana edustajanaan lakimiesavustaja. Yhteisöjen tuomioistuimen istunnossa valittajan edustaja antaa ymmärtää, että näin oli, vaikka yhdestäkään asiakirja-aineiston asiakirjasta ei ilmene mitään tämän viittauksen tueksi, sillä tuona ajankohtana kaikki viestit lähetettiin suoraan valittajalle.

ratkaista. Tarkastelen kuitenkin sitä varmuuden vuoksi.

2. Toinen valitusperuste, joka koskee 14.2.2005 päivätyn kirjeen virheellistä oikeudellista luokittelua kirjeeksi, joka on ainoastaan vahvistava toimi

näisen ja lopullisen vastauksen. Tässä tilanteessa 14.2.2005 päivättyä kirjettä ei sen mukaan siis voida luokitella ainoastaan 26.7.2002 tehdyn päätöksen vahvistavaksi toimeksi. Valittaja väitti yhteisöjen tuomioistuimen istunnossa, että aikaisemman toimen, jota ei ole riitautettu määräajassa, ainoastaan vahvistavasta toimesta nostetun kumoamiskanteen tutkimatta jättämistä koskevalla yhteisöjen tuomioistuimen aikaisemmalla oikeuskäytännöllä ei kuitenkaan ole merkitystä asetuksen N:o 1049/2001 soveltamisen yhteydessä.

a) Asianosaisten lausumat

121. Valittaja katsoo ensiksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti kieltäytynyt myöntämästä valituksenalaisen tuomion 87–92 ja 110 kohdassa, että oikeusasiamiehen tekemän tutkimuksen päätelmät ja tulokset ovat uusia seikkoja, joiden perusteella kanteen nostamisen määräaikojen voitaisiin katsoa alkavan uudelleen. Toiseksi valittaja väittää, että on käsittämätöntä, komission yleinen käyttäytyminen huomioon ottaen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 93–100 kohdassa, että valittajan tilannetta ei ole tutkittu uudelleen ennen 14.2.2005 päivättyä kirjettä. Valittajan mukaan on kuitenkin selvää, että komissio oli analysoinut 22.12.2004 päivätyn valittajan kirjeen kokonaan uudeksi hakemukseksi saada tutustua LIEN 97-2011 -sopimusta koskeviin asiakirjoihin ja että tilanteen selvitettyään toimielin halusi antaa siihen itse-

122. Komissio torjuu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin arviointeihin kohdistuneen arvostelun. Se katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli aivan oikein todennut valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa, että oikeusasiamiehen päätös, jossa todettiin hallinnollinen epäkohta, ei aseta kyseenalaiseksi komission 26.7.2002 tekemän päätöksen lopullisuutta. Päinvastainen ratkaisu saattaisi vaarantaa oikeusasiamiehelle tehtyyn kantelumenettelyyn liittyvän ominaisuuden olla lykkäämättä tuomioistuinten muutoksenhakujen määräaikoja. Tällaisessa ratkaisussa ei myöskään otettaisi huomioon oikeusasiamiesmenettelyn tuomioistuinmenettelystä poikkeavaa luonnetta eikä sitä, että oikeusasiamiehen lausunnot eivät ole täytäntöönpanokelpoisia. Kriteeristä, joka koskee valittajan tilanteen uudelleen tutkimista, komissio arvioi pääasiassa ja vastauksena yhteisöjen tuomioistuimen sen työjärjestyksen 54 a artiklan nojalla esittämään kirjalliseen kysymykseen, ettei siinä ole kyse uuden seikan olemassaolosta erillisestä edellytyksestä ja ettei esillä olevassa asiassa ole tullut esiin uutta seikkaa.

3. Asian arviointi

a) Ainoastaan aikaisemman toimen, jota ei ole riitautettu määräajassa, vahvistavasta toimesta nostetun kanteen tutkimatta jättämistä koskevan oikeuskäytännön sovellettavuus asetuksen N:o 1049/2001 yhteydessä

123. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 230 artiklan mukaiset valitusta ja kanteen nostamista koskevat määräajat kuuluvat oikeusjärjestyksen perusteisiin eivätkä asianosaiset tai tuomioistuin voi määrätä niistä, koska ne on asetettu oikeudellisten tilanteiden selkeyden ja varmuuden takaamiseksi. [36]

124. Lisäksi oikeuskäytännön mukaan kumoamiskanne, joka kohdistuu *ainoastaan* aikaisemman päätöksen, jota ei ole riitautettu määräajassa, vahvistavaan päätökseen, jätetään tutkimatta. [37]

125. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut tätä oikeuskäytäntöä valituksenalaisessa tuomiossa katsoen, että 14.2.2005 päivätty kirje, jossa hylättiin hakemus saada tutustua kaikkiin LIEN 97-2011 -sopimusta koskeviin asiakirjoihin, on ainoastaan 26.7.2002 tehdyn päätöksen vahvistava toimi.

126. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole esittänyt (ainakaan suoranaisesti) epäilyä tämän oikeuskäytännön sovellettavuudesta yleisön asiakirjoihin tutustumisen oikeuden yhteydessä sellaisena kuin siitä on säädetty asetuksessa N:o 1049/2001.

127. Kuten tämän ratkaisuehdotuksen 48 kohdassa olen jo todennut, valittaja arvostelee valituksessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se on virheellisesti soveltanut ainoastaan vahvistavaa toimea koskevaa oikeuskäytäntöä, ennemmin kuin siitä, että se on pitänyt tätä oikeuskäytäntöä merkityksellisenä asetuksen N:o 1049/2001 säännösten soveltamisen yhteydessä.

128. Valittaja kylläkin vastustaa sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kieltäytyy tarkastelemasta 22.12.2004 lähetettyä hakemusta kokonaan uutena hakemuksena, vaikka komissio oli pitänyt sitä tällaisena 14.2.2005 antamassaan vastauksessaan. [38]

36 – Ks. tästä asia C-246/95, Coen, tuomio 23.1.1997 (Kok., s. I-403, 21 kohta) ja asia C-210/05 P, Campailla v. komissio, määräys 8.12.2005, 28 kohta.

37 – Ks. erityisesti asia 26/76, Metro SB-Großmärkte v. komissio, 25.10.1977 (Kok., s. 1875, 4 kohta); yhdistetyt asiat 166/86 ja 220/86, Irish Cement v. komissio, 15.12.1988 (Kok., s. 6473, 16 kohta); asia C-480/93 P, Zunis Holding ym. v. komissio, 11.1.1996 (Kok., s. I-1, 14 kohta) ja asia C-123/03 P, komissio v. Greencore, 9.12.2004 (Kok., s. I-11647, 39 kohta).

38 – Kuten olen jo todennut, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vaihtoehtoisessa arvioinnissaan, joka ilmenee valituksenalaisen tuomion 103–110 kohdasta, (jota on arvosteltu edellä kolmannen valitusperusteen tarkastelun yhteydessä) myöntänyt, että 22.12.2004 esitetty hakemus on kokonaan uusi hakemus.

129. Tällainen vaatimus kuitenkin muistuttaa enemmänkin tosiseikkojen arvioimista koskevaa uutta vaatimusta, jota yhteisöjen tuomioistuin ei varmasti voi tutkia valituksen yhteydessä, [39] paitsi jos moite kohdistuu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitetyn selvityksen ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla, kuin yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyä pyyntöä tarkistaa asetuksen N:o 1049/2001 soveltamisen yhteydessä ainoastaan vahvistavaa toimea koskevan oikeuskäytännön sovellettavuutta.

130. Lisäksi valittaja vetosi ainoastaan vahvistavaa toimea koskevan oikeuskäytännön soveltumattomuuteen liian myöhään, eli sen jälkeen kun yhteisöjen tuomioistuin oli esittänyt kysymyksiä istuntoa varten.

131. Voidaan siis päätellä, että käsittelyn kohteena olevassa asiassa yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi ei ole saatettu oikeudellista virhettä, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen väitetään tehneen, kun se on todennut implisiittisesti mutta väistämättä, että ainoastaan vahvistavaa toimea koskeva oikeuskäytäntö on sovellettavissa asetuksen N:o 1049/2001 yhteydessä.

132. On kuitenkin oikeutettua pohtia yhtäältä sitä, eikö silloin, kun erityisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on ratkaistava kysymys, joka koskee kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, joko oikeudenkäyntiväitteen johdosta tai siksi, että se käsittelee tämän kysymyksen omasta aloitteestaan, [40] asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsittelevän tuomioistuimen pidä välttämättä ottaa huomioon kaikki sille esitettyihin tosiseikkoihin sovellettavien oikeussääntöjen säännökset, mukaan lukien säännökset, jotka saattaisivat olla esteenä mainitun kanteen tutkimatta jättämiselle, ja toisaalta sitä, eikö yhteisöjen tuomioistuimen pidä tutkia omasta aloitteestaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laiminlyönti, joka koskee niitä oikeussääntöjä, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on velvollinen ottamaan huomioon ratkaistessaan kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen.

133. Ensimmäiseen kysymykseen pitää mielestäni antaa selvästi myönteinen vastaus. Tuomioistuimen pitää oikeudellisessa ratkaisutehtävässään pystyä soveltamaan asianosaisten sille esittämiin seikkoihin riidan ratkaisemisen kannalta merkityksellisiä oikeussääntöjä. Kun riitaa koskevat oikeussäännöt on rajattu, laillisuuden valvojana tuomioistuimen on omasta aloitteestaan sovellettava niitä kokonaisuudessaan, tai se päätyy perustamaan päätöksensä virheellisiin oikeudellisiin seikkoihin. Tällainen vaatimus tukee myös lainkäyttäjän puolueettomuutta ja hyvää oikeudenhoitoa erityisesti silloin, kun pääasiaa ratkaisevan tuomioistuimen on tutkittava kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset, jotka, kuten jo totesin, voidaan tutkia omasta aloitteesta.

39 – Ks. erityisesti asia C-425/07 P, AEPI v. komissio, tuomio 23.4.2009 (Kok., s. I-3205, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40 – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on mielestäni perustellusti tältä osin todennut, että pääasiaa käsittelevä tuomioistuin voi tutkia omasta aloitteestaan kysymyksen ainoastaan vahvistavasta toimesta nostetun kanteen tutkittavaksi ottamisesta (ks. asia T-86/97, Apostolidis v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 2.4.1998, Kok. H, s. I-A-167 ja II-521, 18–25 kohta).

134. Toisen kysymyksen osalta katson myös, että yhteisöjen tuomioistuimen ei pitäisi hyväksyä oikeudellista vääristymää kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten osalla, mikä on peruste, joka mielestäni vastaa tämän ratkaisuehdotuksen 78 kohdassa mainittuihin kriteereihin. Sen hyväksyminen, että tällaisen vääristymän seurauksena yhteisöjen tuomioistuimen tuomioon tulisi ensimmäisessä oikeusasteessa tehtyjä oikeudellisia virheitä, jotka ovat johtaneet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamaan, että kanne on jätettävä tutkimatta, vaikka – *valituksenalaisen tuomion muista arvioinneista riippumatta* ja suhteessa niistä seuraaviin päättelyihin – kaikkien asiaa koskevien oikeussääntöjen huomioon ottamisen pitäisi johtaa ratkaisuun, jonka mukaan kumoamiskanne on otettava tutkittavaksi. [41]

135. Kaikkien asetuksen N:o 1049/2001 säännösten huomioon ottamisen olisi pitänyt johtaa siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi hylännyt komission esittämän oikeudenkäyntiväitteen, jonka jälkimmäinen oli perustanut ainoastaan vahvistavaa tointa koskevaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön.

136. Mielestäni ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi päätynyt tällaiseen päätelmään tulkitsemalla asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 7 kohtaa yhdessä sen 6 artiklan 1 kohdan lopun kanssa.

137. Tässä yhteydessä on muistettava, että yhtäältä asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 7 kohdassa säädetään, että poikkeuksia oikeuteen saada tutustua johonkin asiakirjaan sovelletaan ainoastaan niin kauan kuin suojelu on asiakirjan sisällön kannalta perusteltua, pääsääntöisesti enintään 30 vuoden ajan. Toisaalta mainitun asetuksen 6 artiklan 1 kohdan lopussa todetaan, että hakijan ei tarvitse perustella hakemusta.

138. Yhdessä tarkasteltuina nämä säännökset tarkoittavat, että hakemus saada tutustua asiakirjaan voidaan jättää milloin tahansa 30 vuoden enimmäisajan kuluessa, jotta toimielin tarkistaa myös siinä tapauksessa, että ensimmäinen tutustumista koskeva hakemus on hylätty osittain tai kokonaan, onko olemassa edellytyksiä soveltaa jotakin näistä poikkeuksista tietyn asiakirjan saamiseen yleisön tutustuttavaksi, kun otetaan huomioon asiakirjan varsinainen sisältö, ja ilman, että hakijan tarvitsisi perustella hakemusta. Tällainen tulkinta kattaa näin myös tilanteen, jossa asetuksen N:o 1049/2001 mukaisesti hakemus jätetään edellisen samansisältöisen hakemuksen jälkeen ja ilman, että hakijan tarvitsee vedota tässä viimeksi mainitussa tilanteessa uuden seikan ilmenemiseen ensimmäisen uudistetun hakemuksen ja uuden hakemuksen välisenä aikana, jotta uuden hakemuksen hylkäämisestä mahdollisesti nostettu kanne otetaan tutkittavaksi.

41 – On ymmärrettävä, ettei valitusta käsittelevä tuomioistuin voi tutkia omasta aloitteesta perustetta, joka koskee tosiseikkojen ottamista huomioon vääristyneellä tavalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, koska tällaisessa tutkimisessa tosiseikkojen tarkastelun, joka on luonteeltaan poikkeuksellinen yhteisöjen tuomioistuimelle, tarkoituksena suojata henkilöitä, joita kyseiset tosiseikat välittömästi koskevat, kun taas oikeudellisen vääristymän valvonta näyttää kuuluvan luonnollisesti valitusta käsittelevän tuomioistuimen omasta aloitteesta tutkittaviin seikkoihin, ja sillä pyritään suojaamaan yleistä etua.

139. Toisin sanoen asetuksen N:o 1049/2001 edellä mainittujen säännösten kannalta se, että tiettynä ajankohtana tehdystä asiakirjaan tutustumista koskevan oikeuden epäämistä koskevasta päätöksestä on tullut lopullinen hakijaan nähden, ei voi estää hakijaa esittämästä uutta samaa kohdetta koskevaa pyyntöä saada tutustua asiakirjaan. Asianomaisen toimielimen tehtävänä on tällöin tarkistaa, ovatko alkuperäiseen epäämiseen johtaneet seikat edelleen ajankohtaisia, riippumatta siitä, vaatiiko hakija sitä. Uusi kielteinen päätös, kunhan se on tehty asetuksessa N:o 1049/2001 säädetyn kaksivaiheisen menettelyn mukaisesti, on voitava riitauttaa yhteisöjen tuomioistuimissa. Tällainen päätös olisi nimittäin tosin vahvistava, mutta ei *vain* vahvistava, koska epäämisen perusteena olevien edellytysten arviointi on suoritettu eri aikaan kuin ensimmäisen päätöksen edellytysten arviointi.

140. Koska tällainen toimi ei ole luonteeltaan vain vahvistava, ei ole olemassa mitään oikeusvarmuuden vaatimusta, jonka perusteella yhteisöjen tuomioistuimen olisi todettava, että tuomioistuimissa tapahtuvaa muutoksenhakua koskevia määräaikoja ei ole noudatettu.

141. Sen sijaan on niin, että jos toimen *vain* vahvistavaa luonnetta koskevaa oikeuskäytäntöä sovelletaan asetuksen N:o 1049/2001 yhteydessä, se merkitsee lopulta perusteiden, joiden nojalla asiakirjaa ei ole annettu tutustuttavaksi, jäädyttämistä, ja näin ollen ei oteta huomioon periaatteeseen, jonka mukaan yleisöllä on mahdollisimman laaja oikeus tutustua toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin, tehtävien poikkeusten väistämättä väliaikaista luonnetta, siten kuin mainitussa asetuksessa on säädetty.

142. Lopuksi on huomattava, että juuri esitetty lähestymistapa ei luonnollisestikaan merkitse sitä, että sallittaisiin toistuvat, väärinkäyttöön liittyvät hakemukset ja kanteet. Tältä osin on selvää, että yhteisöjen oikeudessa ei sallita säännösten väärinkäyttöä. Nyt käsiteltävässä asiassa mikään asiakirja-aineiston tieto ei anna ymmärtää, että asetuksen N:o 1049/2001 säännöksiä olisi käytetty väärin.

143. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on mielestäni virheellisesti hyväksynyt komission oikeudenkäyntiväitteen, joka perustuu riidanalaisen toimen väitettyyn vain vahvistavaan luonteeseen, kun se totesi, että vain vahvistavaa toimea koskeva yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö oli asian kannalta merkityksellinen asetuksen N:o 1049/2001 säännösten soveltamisen yhteydessä.

144. Tässä tilanteessa, ja sikäli kuin yhteisöjen tuomioistuin tutkii toisen valitusperusteen, mielestäni valituksenalainen tuomio on syytä kumota osittain.

i) Toimesta, jolla ainoastaan vahvistetaan aikaisempi toimi, jota ei ole riitautettu määräajassa, nostetun kanteen tutkimatta jättämistä koskevan oikeuskäytännön soveltaminen esillä olevassa asiassa

145. Jos yhteisöjen tuomioistuin ei noudata tämän ratkaisuehdotuksen edellisessä kohdassa esitettyä ehdotusta, toinen valitusperuste olisi käsittääkseni kuitenkin hyväksyttävä sillä perusteella, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti todennut oikeusasiamiehen päätöksestä, jossa todetaan, että esillä olevassa asiassa asiakirjojen saamista tutustuttavaksi koskevan hakemuksen käsittelyyn liittyi hallinnollinen epäkohta, että se ei muodosta uutta (olennaista) seikkaa (tai tosiseikkaa) siinä oikeuskäytännössä ilmenevällä tavalla, [42] joka koskee toimea, jolla ainoastaan vahvistetaan aiemmin tehty päätös, johon ei ole haettu muutosta määräajassa.

146. Tässä yhteydessä haluan aivan aluksi muistuttaa, että päätyessään ensisijaisesti siihen, että 14.2.2005 päivätty kirje oli luonteeltaan ainoastaan vahvistava eikä siis kannekelpoinen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut yhtäältä, ettei kirje sisällä 26.7.2002 tehtyyn päätökseen verrattuna mitään uutta, ja toisaalta, että 26.7.2002 tehdyn päätöksen adressaatin eli valittajan tilannetta ei ole tutkittu uudelleen.

147. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perusteli näiden kahden kriteerin valintaa viitaten omaan oikeuskäytäntöönsä sekä yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Grasselli vastaan komissio [43] antaman tuomion 18 kohtaan.

148. Kuten komissio perustellusti väittää vastauksessaan yhteisöjen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen ja toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa valituksenalaisen tuomion 69 ja 82 kohdassa, mielestäni mistään yhteisöjen tuomioistuimen ”vakiintuneesta oikeuskäytännöstä” ei käy ilmi, että se, että aiemman toimen adressaatin tilannetta ei ole tutkittu uudelleen, muodostaa itsenäisen perusteen, jonka avulla voidaan määritellä toimen ainoastaan vahvistavan aiemman päätöksen.

149. Tiedän yhteisöjen tuomioistuimen kahdessa äskettäin antamassaan määräyksessä vahvistaneen, että on olemassa kaksi kumulatiivista edellytystä, jotka on mainittu

42 – Ei ole epäilystä siitä, että tämä kysymys, joka kuuluu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tosiasioiden oikeudellista luokittelua koskevan valvonnan piiriin, on oikeudellinen kysymys, joka voidaan saattaa yhteisöjen tuomioistuimen valvonnan alaiseksi. Ks. tästä asia C-19/93 P, Rendo ym. v. komissio, tuomio 19.10.1995 (Kok., s. I-3319, 26 kohta); asia C-154/99 P, Politi v. Fondation européenne pour la formation, tuomio 29.6.2000 (Kok., s. I-5019, 11 kohta) sekä asia C-470/00, Parlamentti v. Ripa di Meana ym., tuomio 29.4.2004 (Kok., s. I-4167, 41 kohta).

43 – Asia 23/80, tuomio 10.12.1980 (Kok., s. 3709).

myös valituksenalaisen tuomion 69 ja 82 kohdassa, toimen ainoastaan vahvistavan luonteen [44] määrittelemistä varten.

150. Yhteisöjen tuomioistuimen selvästi yleisemmän suuntauksen mukaan – joka on osittain mainittu kahdessa edellä mainitussa määräyksessä –, johon sisältyy edellä mainitussa asiassa Grasselli vastaan komissio annetun tuomion 18 kohta, joka on mainittu valituksenalaisen tuomion 82 kohdassa, toimen ainoastaan vahvistava luonne perustuu yksinomaan uuden seikan puuttumiseen tai tarkemmin aikaisempaan toimeen, jonka se vahvistaa, nähden uuden ja olennaisen seikan puuttumiseen. [45]

151. Sitä vastoin aikaisemman toimen adressaatin tilanteen uudelleen tutkimisen puuttumisesta ei voida päätellä, onko hallinto jättänyt uudelleen tarkastelun suorittamatta siksi, että aikaisemman päätöksen ja riidanalaisen toimen välisenä aikana ei ole ilmennyt uutta seikkaa tai tosiasiaa, vai onko syy päinvastoin se, että huolimatta siitä, että sen olisi pitänyt tutkia uudelleen lopulliseksi tullut aiempi päätös erityisesti uuden (olennaisen) seikan tai tosiasian ilmenemisen vuoksi, se ei ole toiminut näin.

152. Muuten ainoa asian kannalta merkityksellinen yhteisöjen tuomioistuimen tuomio eli asiassa Herpels vastaan komissio [46] annettu tuomio – jonka perusteella edellä mainituissa määräyksissä vahvistettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jonka mukaan toimen adressaatin tilanteen uudelleen tutkimisen puuttuminen on itsenäinen peruste, jonka avulla voidaan määritellä toimen ainoastaan vahvistava luonne – koski sen sanamuodon tietystä moniselitteisyydestä huolimatta *päinvastaista* esimerkkitapausta eli vastaanottajan tilanteen uudelleentarkastelun lopullista tulosta hallinnon muutettua olennaisesti alkuperäistä päätöstään niin, että valituksenalaista toimea ei voitu pitää mainitun päätöksen *pelkkänä vahvistuksena*. [47]

153. Mielestäni on vaarallista päätellä tästä yhdestä ainoasta yhteisöjen tuomioistuimen tuomiosta, että adressaatin tilanteen uudelleen tutkimisen puuttuminen on asian kannalta merkityksellinen peruste, josta voidaan tunnistaa, että kyse on ainoastaan vahvistavasta toimesta.

154. Loppujen lopuksi se, että hallinto tutkii uudelleen aikaisemman lopulliseksi tulleen päätöksen, voi *perustua* ainoastaan uuden

44 – Ks. em. asia Internationaler Hilfsfonds v. komissio, määräyksen 47 kohta ja em. asia Campailla v. komissio, määräyksen 23 kohta.

45 – Ks. tästä yhdistetyt asiat 109/63 ja 13/64, Muller v. komissio, tuomio 16.12.1964 (Kok., s. 1293 ja s. 1316); asia 24/69, Nebe v. komissio, tuomio 14.4.1970 (Kok., s. 145, 8 kohta); asia 33/72, Gunnella v. komissio, tuomio 8.5.1973 (Kok., s. 475, 10 ja 11 kohta) ja asia C-417/05 P, komissio v. Fernández Gómez, tuomio 14.9.2006 (Kok., s. I-8481, 46 kohta). Ks. myös asia 343/82, Michael v. komissio, tuomio 1.12.1983, julkisasiamies Reischlin antaman ratkaisuehdotuksen 1 kohta (Kok., s. 4023).

46 – Asia 54/77, Herpels v. komissio, tuomio 9.3.1978 (Kok., s. 585).

47 – Em. asia Herpels v. komissio (tuomion 11–14 kohta).

(olennaisen) seikan tai tosiseikan ilmenemiseen. [48] Tässä tapauksessa on johdonmukaista, että mainitun uudelleen tutkimisen jälkeen tehdyn uuden päätöksen lainmukaisuus voidaan tarvittaessa riitauttaa yhteisöjen tuomioistuimissa silloinkin, kun mainittu päätös vahvistaa kokonaan tai osittain aikaisemman päätöksen. [49]

155. Vastaavasti uuden seikan tai tosiseikan puuttuminen on peruste jättää aikaisempi lopulliseksi tullut päätös tutkimatta uudelleen. Tässä tapauksessa uuden seikan tai tosiseikan puuttuminen kuitenkin riittää sen toteamiseen, että aikaisemman päätöksen vahvistavasta toimesta nostettu kanne on jätettävä tutkimatta.

156. Jos hallinto nimittäin tutkii toimen uudelleen ilman, että on siihen velvollinen, koska ei ole ilmennyt uutta seikkaa tai tosiseikkaa, aikaisemman päätöksen vahvistavasta toimesta nostettua kannetta ei oteta tutkittavaksi [50] kyseisen toimen ollessa ainoastaan mainitun päätöksen vahvistava toimi.

157. Käänteisesti voidaan todeta, että jos hallinto kieltäytyy tutkimasta uudelleen aikaisempaa lopulliseksi tullutta päätöstä, vaikka uudelleentarkastelua koskeva pyyntö perustuu oikeutetusti uusiin seikkoihin tai tosiseikkoihin, kielteisestä päätöksestä nostettu kumoamiskanne otetaan tutkittavaksi. [51]

158. Mielestäni näyttää siis siltä, että juuri esittämäni yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön selvästi yleisemmän suuntauksen valossa sen perusteella, että hallinto ei ole tutkinut uudelleen aikaisempaa lopulliseksi tullutta päätöstä, ei voida määritellä myöhemmin toteutetun toimen ainoastaan vahvistavaa luonnetta.

159. Näin ollen nyt käsiteltävässä asiassa valittajan kritiikin, joka kohdistuu siihen, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut sitä, että 26.7.2002 tehtyä päätöstä ei ole tarkasteltu uudelleen, toimivuus riippuu kokonaan valittajan niiden moitteiden perusteltavuudesta, jotka koskevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamusta uusien seikkojen puuttumisesta.

48 – Ks. yhdistetyt asiat 42/59 ja 49/59, Snupat v. korkea viranomainen, tuomio 22.3.1961 (Kok., s. 101, Kok. Ep. I, s. 95, 146 kohta); asia 43/64, Müller v. neuvosto, tuomio 17.6.1965 (Kok., s. 499, 515); asia 362/82, Aschermann ym. v. komissio, tuomio 30.5.1984 (Kok., s. 2253, 13 kohta); asia 127/84, Esly v. komissio, tuomio 15.3.1985 (Kok., s. 1437, 10 kohta); asia 191/84, Barcella ym. v. komissio, tuomio 7.5.1986 (Kok., s. 1541, 13 kohta); asia 153/85, Trenti v. talous- ja sosiaalikomitea, tuomio 10.7.1986 (Kok., s. 2427, 11 kohta); asia 232/85, Becker v. komissio, tuomio 13.11.1986 (Kok., s. 3401, 8 kohta); asia 302/85, Pressler-Hoeft v. tilintarkastustuomioistuin, tuomio 4.2.1987 (Kok., s. 513, 6 kohta); asia 125/87, Brown v. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 8.3.1988 (Kok., s. 1619, 13 kohta); asia C-459/98 P, Martínez del Peral Cagigal v. komissio, tuomio 11.1.2001 (Kok., s. I-135, 45 kohta) sekä asia C-170/01 P, Inpesca v. komissio, määräys 26.3.2003 (72 kohta).

49 – Ks. erityisesti tästä T-186/98, Inpesca v. komissio, tuomio 7.2.2001 (Kok., s. II-557, 48 kohta).

50 – Ks. vastaavasti em. asia Trenti v. talous- ja sosiaalikomitea, tuomion 13 ja 14 kohta sekä em. asia Inpesca v. komissio, tuomion 49 kohta.

51 – Ks. em. asia Muller v. komissio, tuomio 12.7.1973, (Kok., s. 1316) ja asia 28/72, Tontodonati v. komissio, tuomio 12.7.1973 (Kok., s. 779, 3–5 kohta).

160. Kuten olen jo edellä maininnut, jäljempänä esitetyistä syistä valittajan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sitä toteamusta vastaan esittämät väitteet, jonka mukaan esillä olevassa asiassa oikeusasiamiehen asiakirjojen tutustumispyyntöä koskeva päätös, jossa todettiin hallinnollinen epäkohta, ei ole oikeuskäytännössä tarkoitettu uusi seikka, on mielestäni hyväksyttävä.

161. Tässä yhteydessä on muistettava, että hylätessään valittajan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämän väitteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että asioissa Internationaler Hilfsfonds vastaan komissio [52] annetuissa määräyksissä on suljettu pois oikeusasiamiehen päätöksen tällainen luokittelu huolimatta tämän asian ja edellä mainittujen määräysten antamiseen johtaneiden asioiden välisistä tosiasioihin liittyvistä eroista (valituksenalaisen tuomion 84 ja 85 kohta). Se totesi myös valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa, että kun otetaan huomioon päätöksen 94/262 2 artiklan 6 kohta, jonka mukaan oikeusasiamiehelle esitetyt kantelut eivät keskeytä oikeudenkäyntiin tai hallinnolliseen menettelyyn liittyvän valitusajan kulumista, ja yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Internationaler Hilfsfonds vastaan komissio antama määräys, näistä eroista ei päinvastoin voinut seurata, että kun oikeusasiamies toteaa hallinnollisen epäkohdan, tämä toteamus muodostaa uuden seikan niin, että kantaja, joka ei ole nostanut kannetta alkuperäisestä päätöksestä, voisi onnistua kiertämään mainitun määräajan.

162. On huomattava, että – kuten oikeuskäytännöstä käy ilmi – edellytys, jonka perusteella seikkaa tai tosiseikkaa voidaan pitää ”uutena”, täyttyy erityisesti silloin, kun kyseessä oleva seikka on ilmennyt vasta aikaisemman, lopulliseksi tulleen päätöksen tekemisen jälkeen. [53]

163. Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että oikeusasiamiehen 14.12.2004 päivätyssä päätöksessä kyse oli tästä.

164. Epäilen kuitenkin, voidaanko sitä, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pitänyt mainittua päätöstä uutena seikkana, arvostella ainoastaan tämän toteamuksen perusteella. Jos näin olisi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen virhettä arvioitaisiin todisteiden ottamisena huomioon ilmeisen vääristyneellä tavalla, kuten valittaja kaiken lisäksi väittää.

165. Tarkemmin ottaen – vaikkakin voimakkaasti tulkiten, minkä myönnän – ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi perustuu siihen, että termiin ”uusi” sisällytetään implisiittisesti ja väistämättä kriteeri ”olennainen” tai ”riittävän olennainen” sellaisen seikan tai tosiseikan osalta,

52 – Em. yhteisöjen tuomioistuimen määräys, 49 kohta ja asia T-372/02, määräys 15.10.2003 (Kok., s. II-4389, 40 kohta).

53 – Ks. erityisesti em. asia Nebe v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio, 8 kohta ja em. asia Esly v. komissio, tuomion 11 kohta sekä em. asia Inpesca v. komissio, tuomion 50 kohta.

jolla perustellaan sitä, että hallinto tutkii uudelleen aikaisemman lopulliseksi tulleen päätöksen, sellaisena kuin tämä kriteeri käy ilmi yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä. [54]

166. Tähän kriteeriin näyttää näin vastaavan se, että kyseinen seikka on omiaan muuttamaan olennaisesti sitä kantajan tilannetta, joka oli perustana sille alkuperäiselle vaatimukselle, jonka perusteella lopulliseksi tullut aikaisempi päätös tehtiin. [55] Mielestäni on myös oikein luokitella ”olennaiseksi” tai ”riittävän olennaiseksi” tosiseikka, joka on omiaan muuttamaan olennaisesti olosuhteita, jotka vallitsivat silloin, kun aikaisempi toimi, jonka uudelleentarkastelua on vaadittu, on toteutettu, esimerkiksi seikka, joka aiheuttaa epäilyjä mainitulla toimella hyväksytyn ratkaisun perusteltavuudesta. [56]

167. Juuri tästä on kysymys oikeusasiamiehen 14.12.2004 tekemän päätöksen kaltaisessa tapauksessa, jossa oikeusasiamies totesi hallinnollisen epäkohdan tiettyjä asiakirjoja koskevan tutustumispyynnön käsittelyssä sillä perusteella, ettei hallinto ollut asetuksen N:o 1049/2001 vastaisesti esittänyt päteviä syitä, joilla se olisi voinut perustella kieltäytymisensä paljastaa mainittuja asiakirjoja.

168. Tällainen esimerkkitapaus eroaa luonnollisesti tilanteesta, jossa oikeusasiamies ainoastaan vahvistaa kantelun johdosta hallinnon arvioinnin, mistä oli kyse yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asioissa Internationaler Hilfsfonds vastaan komissio antamien edellä mainittujen määräysten taustalla.

169. Lisäksi oikeusasiamiehen 14.12.2004 tekemän päätöksen kaltaisen päätöksen luokitteleminen ”uudeksi olennaiseksi tosiseikaksi” ei mielestäni ole ristiriidassa päätöksen 94/262 2 artiklan 6 kohdan eikä EY 195 artiklan kanssa, toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut.

170. Yhtäältä tällaisen luokittelun tunnustaminen ei nimittäin kyseenalaista sitä, että oikeusasiamiehelle esitetyllä kantelulla ei ole lykkäävää vaikutusta alkuperäisen päätöksen oikeudenkäynnin määräaikoihin, kuten päätöksen 94/262 2 artiklan 6 kohdassa on säädetty. Nämä määräajat alkavat edelleen kulua alkuperäisestä päätöksestä ja päätös voi jopa tulla lopulliseksi valittajan osalta siinä tapauksessa, että oikeusasiamies ei havaitse mitään hallinnollista epäkohtaa, tai siinä tilanteessa, jossa, vaikka hallinnollinen

54 – Ks. ”uuden olennaisen tosiseikan” käsitettä nimenomaisesti koskevien tuomioiden osalta em. asia Aschermann ym. v. komissio, tuomion 13, em. asia Trenti v. TSK, tuomion 11 kohta, em. asia Becker v. komissio, tuomion 9 kohta; em. asia Inpesca v. komissio, määräyksen 72 kohta; lisäksi ”riittävän olennaisen” uuden tosiseikan käsitettä koskevien tuomioiden osalta em. asia Muller v. komissio, tuomion 17 kohta ja em. asia Esly v. komissio, tuomion 12 kohta.

55 – Ks. vastaavasti em. asia Becker v. komissio, tuomion 11 kohta; em. asia Inpesca v. komissio, määräyksen 73 kohta ja em. asia Inpesca v. komissio, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio, 51 kohta. Ks. myös em. asia Esly v. komissio, tuomion 11 ja 12 kohta.

56 – Ks. asia T-94/96, Hagleitner v. komissio, tuomio 15.9.1998 (Kok. H, s. I-A-489 ja II-1467, 31 ja 32 kohta) sekä asia T-12/08 P, M v. EMEA, tuomio 6.5.2009, 54 kohta.

epäkohta on todettu, se on ollut puhtaasti menettelyllinen eikä muun muassa aiheuta epäilyjä aikaisemmalla toimella, jota ei ole riitautettu määräajassa, hyväksytyn ratkaisun perusteltavuudesta.

171. Kanteen nostamisen määräaikojen alkaminen uudelleen ei siis johdu ainoastaan kantelun esittämisestä oikeusasiamiehelle vaan siitä, että koska tämän päätöksessä todetaan olennainen hallinnollinen epäkohta asiakirjoihin tutustumista koskevan pyynnön käsittelyssä, se muodostaa uuden olennaisen tosiseikan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

172. Vaikka toisaalta on totta, että EY 195 artiklassa ei velvoiteta toimielimiä, *joista on tehty kantelu* oikeusasiamiehelle, tarkistamaan kantaansa, tämä arviointi ei koske esimerkkitapausta, jossa oikeusasiamies havaitsee tutkimuksen perusteella hallinnollisen epäkohdan, jonka kohde liittyy sen ratkaisun perusteltavuuteen, johon asianomainen toimielin on päätynyt lopulliseksi tulleessa toimessa, jonka uudelleentarkastelua on vaadittu.

173. Lisäksi olisi turhaa etsiä teksteistä, edes EY:n perustamissopimuksesta, perustetta velvollisuudelle tutkia uudelleen lopulliseksi tullutta yhteisön toimea sellaisen uuden olennaisen tosiseikan ilmenemisen johdosta, vaan tämä velvollisuus perustuu yleiseen hallinto-oikeudelliseen periaatteeseen, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti todennut edellä mainitussa asiassa Inpesca vastaan komissio [57] antamassaan tuomiossa.

174. Lähestymistapa, jonka mukaan oikeusasiamiehen päätöstä, sellaisena kuin se on tehty 14.12.2004, on pidettävä uutena olennaisena tosiseikkana, jolla voidaan perustella sitä, että hallinnon on tutkittava uudelleen lopulliseksi tullut aikaisempi päätös, varmistaa mielestäni oikeusasiamiehen hallinnollista epäkohtaa koskevan toteamuksen tehokkaan vaikutuksen mutta jättää harkintavallan asianomaiselle toimielimelle. Yhtäältä ja toisin kuin komissio on väittänyt valitukseen antamassaan vastineessa, mielestäni toimielin on taipuvaisempi noudattamaan tarkasti hyvän hallinnon vaatimusta asiakirjojen tutustuttavaksi antamisen yhteydessä, jos se on tietoinen mahdollisuudesta, joka kielteisen päätöksen uudelleen tutkimista vaativalla osapuolella on sen jälkeen, kun oikeusasiamies on todennut hallinnollisen epäkohdan. Toisaalta on selvää, että huolimatta siitä, että toimielin on velvollinen tutkimaan uudelleen aikaisemman kielteisen päätöksen, sillä säilyy valta olla paljastamatta pyydettyä asiakirjaa asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklassa säädettyjen poikkeusten perusteella. [58]

175. Näiden perusteiden nojalla päädyn katsomaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti arvioinut,

57 – 54 kohta.

58 – Yleisesti on muistutettava, että oikeusasiamiehen päätelmät eivät sinänsä sido yhteisöjen tuomioistuimia, vaikka ne voivat osoittaa hyvän hallintotavan periaatteen rikkomisen. Ks. asia C-167/06 P, Komninou ym. v. komissio, tuomio 25.10.2007, 44 kohta.

että oikeusasiamiehen 14.12.2004 tekemää päätöstä ei voitu luokitella sellaiseksi uusi olennainen tosiseikka -määritelmän mukaiseksi uudeksi seikaksi, jolla voidaan perustella 26.7.2002 päivättyyn kirjeeseen sisältyvän päätöksen, jolla valittajalta evättiin tutustuminen tiettyihin LIEN 97-2011 -sopimukseen liittyviin asiakirjoihin, uudelleen tarkastelu.

176. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis toiminut virheellisesti myös todetessaan valituksenalaisen tuomion 93–100 kohdassa, että komissio ei ole tutkinut uudelleen valittajan tilannetta, jolloin se on implisiittisesti mutta väistämättä katsonut, että komissiolla ei ole velvollisuutta tutkia uudelleen mainittua tilannetta, vaikka alkuperäisen päätöksen ja ensimmäisessä oikeusasteessa riitautetun toimen välisenä aikana oli ilmennyt uusi olennainen tosiseikka eli oikeusasiamiehen 14.12.2004 tekemä päätös, jossa todetaan, että valittajan pyynnön saada tutustua sen pyytämiin asiakirjoihin käsittelyssä oli ilmennyt hallinnollinen epäkohta.

177. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että toinen valitusperuste hyväksytään ja valituksenalainen tuomio kumotaan osittain siltä osin kuin siinä on hyväksytty komission esittämä oikeudenkäyntiväite sekä todettu, että ensimmäisessä oikeusasteessa nostettu kanne koski toimea, jolla ainoastaan vahvistettiin 26.7.2002 päivättyyn kirjeeseen sisältynyt päätös.

178. Tällaisesta valituksenalaisen tuomion kumoamisesta osittain voi kuitenkin seurata ensimmäisen asteen muutoksenhaun tutkittavaksi ottaminen ainoastaan, jos kolmas valitusperuste on hyväksyttävä.

179. Kuten edellä olen todennut, kolmas valitusperuste on mielestäni hylättävä.

180. Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää valituksen. [59]

V Oikeudenkäyntikulut

181. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos valitus ei ole perusteltu, yhteisöjen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista. Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdassa, jota sovelletaan kyseisen työjärjestyksen 118 artiklan nojalla muutoksenhakumenettelyyn, määrätään, että asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä

59 – Tässä tilanteessa ei luonnollisesti ole syytä lausua enää valittajan vaatimuksesta, jossa se vaatii 14.2.2005 päivättyyn kirjeeseen väitetysti sisältyvän päätöksen kumoamista, eikä varsinkaan siitä vaatimuksesta, jossa valittaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan pääasian. Vaikka yhteisöjen tuomioistuimen pitäisi hyväksyä valitus, se ei voi tältä osin hyväksyä jälkimmäistä vaatimusta, koska, kuten komissio perustellusti toteaa vastineessaan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ei ole ollut tilaisuutta ratkaista pääasiaa. Asia ei siis ole ratkaisukelpoinen yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että valittaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska tämän valitusperusteet on mielestäni hylättävä, se on velvoitettava vastaamaan valituksesta aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

VI Ratkaisuehdotus

182. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Internationaler Hilfsfonds eV velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.